



Je Marx zastaralý a v mnohém se mýlil?

Několik poznámek k proletariátu a tzv. střední třídě

Marxovo a nedílně s ním i Engelsovo gigantické a nesmrtelné dílo je stále živé a dnes v dialektické jednotě s dílem Leninovým, více než kdy jindy aktuální a inspirativní. Ano. Již to bude 30 let, kdy antikomunisté a antisocialisté nejrůznějších odstínů prohlásili Marxovo dílo za „velkou utopii“ a scestnou ideologii, prý „totalitarismus“, která nemohla skončit jinak než drtivou porážkou při vítězném tažení buržoazního neoliberalismu. Jsou to však jen iluze a velké lži, falešná, zbožná přání nejen zavilých stoupenců starých, u nás znovuoobnověných pořádků, prezentujících kapitalismus jako vrchol dějin.

Není proto náhodné, že i ti, kteří měli nebo dokonce i dnes mají blízko k marxismu, se ve vztahu k aktuálnosti, životnosti Marxova díla, marxismu vůbec, vyjadřují mírně řečeno s velkou skepsí. Např. sociolog prof. J. Keller v jednom z rozhovorů pro Parlamentní listy (*Keller o vykořisťování: Dnes se to už dělá jinak. Marx by koukal, 2. 7. 2012*) se vyjádřil následovně: „Já si myslím, že spousta věcí u Marxu zastarala a vše to, co formuloval o proletariátu, je zastaralé a dnes to zní absurdně“. K tomu dodal: „Spousta lidí říká, že proletariát zmizel, ale je to složitější. Například ve Francii pořád dělá šedesát procent lidí špatně placenou, málo kvalifikovanou práci bez možnosti postupu. Ale už to není proletariát, protože to dělají v oblasti služeb,“ poukazuje Keller na proměnu z dob Marxovy reality.

Proletariát prý mizí, ale ti lidé tu jsou a mají se i hůř. Ti „lidé dnes dělají skladníky v supermarketu, nebo sedí u pokladny ... berou méně, než brali průmysloví dělníci, ale jsou roztrženi, mají individualizované pracovní smlouvy, a proto nemají vůbec žádnou kolektivní vyjednávací sílu. Zpravidla v těch oblastech služeb mají problémy organizovat se v odborech a podobně,“ vysvětlil Keller, kam „mizí“ proletariát.

Pojetí proletariátu

To je sice pravda, že se pracovní síly z průmyslu „přelévají“ do sféry služeb, ale proletariát tím nemizí. Skladníci, prodáváci jsou také proletáři, neboť jen a jen prodávají kapitalistům = majitelům těchto služeb svou pracovní sílu a jsou odměňováni jen za hodnotu této své pracovní síly. A oni se přitom podílí na realizaci zboží na trhu jeho prodejem, na realizaci nejen jeho hodnoty, ale i nadhodnoty, kterou si bez náhrady přivlastňují kapitalisté = majitelé zboží i těchto služeb. Bez prodeje zboží se totiž nere realizuje, nedocílí ani jeho hodnota ani nadhodnota.

Aby bylo jasné, o co jde, samozřejmě, že je to dnes s proletariátem, oproti druhé polovině 19. století, kdy probíhala průmyslová revoluce a s ní rostl a expandoval i

průmyslový proletariát, poněkud jinak. Dnes pod vlivem vědeckotechnického pokroku, zejména vědeckotechnické revoluce se struktura výrobních sil a tedy i oné určující výrobní síly, člověka, lidí, mění. Proletariát, ani ten průmyslový, však nezmizel. Jen, u nás, po kontrarevolučním převratu a obnově kapitalismu do značné míry zmizel, neboť zmizela spousta průmyslových podniků, nebo z nich zůstala jen ubohá torza. Za tím vším byl ve spolku s novými politiky - loupeživými aktéry převratu, zahraniční kapitál, který nás kolonizoval, který pomohl „vytunelovat“ a zlikvidovat např. ČKD, SONP Kladno, OKD, Vítkovické železárny, automobilku LIAZ a celou řadu dalších podniků a závodů, kdy málem došlo i k likvidaci Tatra a Aera Vodochody. Tak se značná část, většina socialistické dělnické třídy nepřeměnila v průmyslový proletariát, ale přišla o práci a musela být „přetransformována“ do sféry drobných „podnikatelů“ (živnostníků), služeb a jiných zaměstnanců a mnozí postupně, neboť nemohli nalézt práci, do předčasných důchodů a do chudoby.

Pokud jde o Marxu, ten ve své době považoval za **základní a hlavní třídy** kapitalistického způsobu výroby tyto: „Vlastníci pouhé pracovní síly, vlastníci kapitálu a pozemkové vlastníci, jejichž příslušné zdroje důchodu jsou: mzda, zisk a pozemková renta, tedy **námezdní dělníci, kapitalisté a pozemkové vlastníci** tvoří tři velké třídy moderní společnosti, založené na kapitalistickém způsobu výroby.“ (*Marx K., Kapitál III-2, Praha, Nakladatelství Svoboda 1980, s. 395*)

Pro upřesnění, pokud jde o pojetí proletariátu, pak je dle mého názoru třeba připomenout, že tato kategorie historicky vzato označovala ve starém Římě skupinu svobodných, avšak zcela nemajetných občanů, kteří proto nebyli zdaňováni, nýbrž sčítáni podle hlav. Byli to ti, kdo vlastnili pouze potomstvo, odtud původní význam slova proletarii (proles – potomstvo). Tito proletáři, jejichž „svobodná práce“ byla stále více vytlačována prací otrockou a proto se jejich počet zvyšoval, byli většinou odkázáni na podporu boháčů, jimž prodávali při volbách své hlasy. (*Příruční slovník naučný, III. díl M-Ř, Praha, ACADEMIA, 1966, s. 727-728*).

V kapitalistické společnosti proletariát představuje jednu ze dvou základních tříd, kdy jádro proletariátu tvořili a tvoří průmysloví dělníci. Kategorii proletariát pak zvláště v současnosti nelze redukovat jen na ně. Jak jsem to připomenul již v textu „200 let od narození a 135 od smrti K. Marxe“ („Dialog“ č. 338/2018), je třeba **při identifikaci proletariátu vycházet z toho co je trvale jeho nejpodstatnějším určením**, a to je **prodej pracovní síly** (která je zbožím, jež dělník, zaměstnanec prodává) **kapitalistickým podnika-**

telům (kdy mzda je jen cenou pracovní síly) a skutečnost, že dělník nebo jiný pracovník je tzv. svobodným pouze jen a jen v tom, že může hledat práci kdekoli, prodávat svou pracovní sílu komukoli a není připoután k jednomu kapitalistovi. Proto fakticky všichni proletáři, celá dělnická třída a další námezdně pracující patří nakonec celé třídě buržoazie.

Samozřejmě, že **proletariát** nepředstavuje jakousi jednolitou masu námezdních pracovníků, neboť se **skládá z různých vrstev** (kvalifikovaní, vysoce kvalifikovaní a nekvalifikovaní, průmysloví a zemědělní dělníci a zaměstnanci, a to jak ti, kteří se přímo zúčastňují výrobního procesu, tak i ti, kteří plní různé pomocné funkce atd.), kdy tedy probíhají i přesuny uvnitř proletariátu, včetně dělnické třídy. A to právě s prosazováním a rozvojem vědeckotechnické revoluce (VTR), kdy klesá počet přímých výrobních dělníků a dalších pracovníků (zde jde i o problém tzv. souhrnného dělníka, či přesněji řečeno pracovníka, o kterém se zmiňuje K. Marx mj. již ve XII. kapitole I. díle Kapitálu, „Dělba práce a manufaktura“). Potud velmi stručně k marxistickému pojetí proletariátu.

K podstatné skutečnosti vlivu VTR na sociálně třídní strukturu patří i růst silné sociální vrstvy (ne třídy) **inteligence**, která se profesionálně zabývá duševní prací. K ní (inteligenci) je možné zařadit značnou část zaměstnanců, kteří nejsou duševními pracovníky v nejnávštějším smyslu slova (jako vědci), ale plní různé technické výkonné a řídicí funkce v materiální i duchovní produkci. Tak dochází ke značnému nárůstu inženýrsko-technického personálu a úředníků, tedy inteligence a jí blízkých zaměstnanců, což vede buržoazní sociology k **tvrzení o „deproletarizaci“** kapitalistické společnosti a o **vzniku** jakési nové „**střední třídy**“, která pohlcuje a snad i pohltní proletariát. Slovy J. Kellera: „na jednu stranu je pravda, že proletariát zmizel, ale lidí, kteří jsou v tom postavení, je pořád stejně a ti si dokonce pohoršili“.

Marxismus a tzv. střední třída

Po kontrarevolučních převratech a obnově kapitalismu nejen u nás se při hodnocení a řešení zejména sociálně ekonomických a politických problémů mimo jiné vžilo používání fakticky již starého (od 50. a 60. let C. W. Mills, R. Aron aj.) buržoazně sociologického a matoucího pojmu „**střední třída**“. Proč, o co zde především jde? Tato tzv. třída má hrát a hraje u ideologů a politiků, kteří jsou do hloubky duše a tučných příjmů zcela oddáni tomuto „novému“ režimu obnoveného kapitalismu.

(Pokračování na s. 2)

Jednání v Nymburku překvapení nepřineslo

X. sjezd KSČM byl svolán na den 21. dubna 2018 v reakci na opakované volební neúspěchy v roce 2016 a 2017. Porážka v posledních volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR byla přitom historicky nejhorším výsledkem komunistů, které nemá srovnání. A tak když vrcholoví funkcionáři nedali funkce k dispozici, bylo jednání sjezdu spojováno s očekáváním změn ve vrcholovém vedení a v oblasti programové.

Nebyl to ale sjezd přelomový, převládla obava ze změn a účelová spojení. Lze jen velmi těžko pochopit, že ani 6 měsíců po volbách ve vystoupení předsedy Vojtěcha Filipa neznala slova sebekritiky a odpovědnosti za bolestný stav strany a volební porážky. Jako by se vytratil hlavní důvod svolání tohoto sjezdu. Prezident Zeman přítomností a vystoupením nepřekvapil, podpořil stávajícího předsedu přátelským oslovením: „Milý Vojto“ a pak rozehrál hru s radami, jak se ještě více přiblížit sociální demokracii. Diskuse obsahovala více kritických pohledů než na předchozích sjezdech. Na představení kandidátů volených do funkcí předsedy a místopředsedy měl každý 3 minuty, příliš málo času na sdělení vizi, co dělat v naší situaci. Řekl jsem mimo jiné, že KSČM je na křižovatce a ve vážné krizi. Nežádoucí vývoj stavu členské základny společně s křehkou ideovou jednotou významně omezuje naši akceschopnost. Vrcholové vedení nereaguje na varovné hlasy zdola. Postavení KSČM ve společnosti se dlouhodobě zhoršuje. Ztratili jsme protestní hlasy nespokojené části společnosti, nepřetavili je v naši otevřenou podporu a hlasy programové. Dnes nemáme obraz důrazně opoziční strany. Mnohým voličům chybí jistota, že budeme neohroženě bránit jejich práva a oprávněné zájmy.

V mezích časových možností jsem vyjádřil názor, na co se v zájmu změny naší situace musíme zaměřit.

I když zdola vytrvale opakujeme, že odmítáme salónní politiku a kumulace funkcí, nově zvolený předseda Vojtěch Filip (po výzvě poslance Luzara, aby upřesnil, s kým chce spolupracovat) požádal o podporu třech navržených do funkcí místopředsedů, kteří nyní působí současně v parlamentních lavicích. Výslovně požadoval Grospiče, Vostrou a Konečnou a neupřesnil, jak se budou ve spojení s parlamentní prací plně věnovat vlastnímu řízení strany. Výsledky tajného hlasování ukázaly, že sjezd představu předsedy o nejbližších spolupracovnících vyslyšel jen částečně. Z diskuse i výsledků voleb do nejvyšších stranických funkcí soudím, že se polarizace ve straně prohloubila. Mám za to, že mezi těmi, kteří požadují změny ve vedení strany včetně přijetí nového programu odpovídajícího současnosti a těmi, kteří tuto potřebu nesdílejí, je nyní velmi tenká hranice.

Mnozí zdola očekávali od X. sjezdu více, proto jsou slyšet i slova zklamání. Prvořadým úkolem dneška je proto stmelení našich řad, musíme zabránit dalšímu odchodům z KSČM. To nás na škodu věci potkalo již v minulosti a oslabilo naše možnosti při upevňování komunistického charakteru strany. Opět se ukázalo, že ve straně působí několik názorových proudů, mezi nimiž je křehká jednota. Na výsledek vnitrostranických voleb mají vliv i vazby osobní a zaměstnanecké. Prál bych si, aby o možné podpoře nově vznikající menšinové koalice ANO a ČSSD rozhodovala ve vnitrostranickém referendu členská základna KSČM. Případná podpora nesmí být z naší strany spojována s kupčením a výměnou za vysoce honorované posty pro vybrané funkcionáře. Rizika pro stranu v naší situaci jsou značná a kopírovat italskou, či francouzskou cestu by bylo cestou do pekel.

Ivan Hruža

Ke sjezdu KSČM

21. dubna 2018 proběhl X. sjezd KSČM. Na tomto sjezdu se prokázaly všechny problémy komunistické strany a bohužel i celého hnutí. Jde o izolaci od pracující třídy a vrstev obyvatel, nedostatek jakékoli diskuse o politickém zaměření a její nahrazování pouhými personálními otázkami. Prostí členové z pověřené úcty při dělení mezi „velké“ a „malé“ straníky, z úcty k utajeným úmyslům těch „velkých“ (ty úmysly ale vyplývají z pouhého zachování vlastního místa na slunci), ze stejné pověřené strachu z narušování „jednoty“ - nechápou svou zodpovědnost před celou stranou, před budoucností této země. A z toho všeho plyne uvolnění místa všudypřítomnému a pohodlnému přizpůsobení se stavu věcí, buržoazně parlamentnímu systému, politickému, ekonomickému a státnímu uspořádání, účasti v imperialistických paktech NATO a EU. Proto si delegáti sjezdu hned na začátku zakázali prodloužit svou zodpovědnost, aby mohli probrat jen o kapku víc, než pouhé osobní rošády ve vedení.

Pozvání prezidenta republiky Zemana a jeho projev více než ovlivnily průběh jednání. Co nelze Miloši Zemanovi upřít, jeho historický rozhled a umění zatlačit na správných místech – čímž, žel,

přesahuje vedení komunistické strany. Co ovšem Zemanovi chybí, je sebekritičnost. Jak jinak by mohl mluvit o údajných zločinech komunistů a nemluvit o své odpovědnosti a sociálně demokratické odpovědnosti na válečných zločinech. Právě za jeho přeměrování došlo ke vstupu do NATO, což předurčilo současnou válečnou eskalaci v Evropě. Za jeho vlády přelétaly přes ČR bombardéry na Jugoslávii. Jeho lži o zaostávání vzdělávání v ČSSR roku 1989 ospravedlnily porážku socialismu. Ano, toho skutečného socialismu, ne nějakého tzv. byrokratického, protože socialismus, který tu byl, mířil k cíli uspořádat společnost bez vykořisťování a reálnou důstojností každého člověka. Pro nás a pro pracující Československa byl únor 1948 skutečně vítězný. Protože to, co Zeman označil za svůj ideál, tzv. demokratický socialismus, bylo jen politickou fasádou kapitalismu a páchalo ty samé zločiny, jako kapitalismus bez přivlastků. A nyní Zeman poučuje o významu vysílání vojáků Armády ČR v Afghánistánu pro údajný boj s terorismem, která je skutečnou okupací a je provznožena vzrůstajícím místním obyvatelstvem a mimo jiné terorismem spíše příživilo.

(Pokračování na s. 2)

Je Marx zastaralý a v mnohém se mýlil?

(Dokončení ze s. 1)

Takovýto subjektivistický, pozitivisticko-pragmatický přístup plní jistou významnou metodologickou a teoretickopolitickou, ideologickou funkci. Jde o to pomoci zastřít základní rozpor kapitalismu (rozpor mezi společenským charakterem práce a výroby, produkce a soukromovlastnickým převlastňováním), jenž je spjat s hlubokou objektivně determinovanou třídní, sociálněekonomickou a politickou diferenciací společnosti, určenou vládnoucí kapitalistickým (imperialistickým) způsobem výroby. Rozpor, jenž se přímo promítá a vyjevuje v antagonistickém rozporu mezi základními třídami kapitalistické společnosti, buržoazií a proletariátem. A použití pojmu „střední třída“ má pomoci **zastřít** antagonistický charakter třídních vztahů, třídního rozvrstvení společnosti, aby mohl být **udržován stav nevědomosti** porobených a vykořisťovaných tříd a vrstev námezdně pracujících a tím i pro vládnoucí třídu kapitalistů a velkopodnikatelů tolik potřebný a buržoazními (prokapitalistickými) politickými stranami prezentovaný a prosazovaný „sociální smír“.

Upevňování kapitalismu v ČR

Ještě než se budu tímto problémem podrobněji zabývat, musím připomenout, že někteří i tzv. levicovní teoretici se ve vztahu k aktuálnosti, životnosti Marxova díla, marxismu vůbec, vyjadřují mírně řečeno se skepsí. A to nejen již připomenutý J. Keller, ale i známý analytik M. Koller. Dle něj prý „hlavní chybou Marxe bylo schematické ostré rozdělení společnosti na dvě skupiny, a to buržoazii a proletariát, a zároveň **přehlížení střední třídy** a možnosti sociální mobility na základě vlastních schopností a pílě. Ty nahradil byrokraticky prosazenou sociální mobilitou celé tzv. dělnické třídy bez ohledu na osobní zásluhy a práci oproti takzvané buržoazii neboli majitelům výrobních prostředků.“ (Koller M., *Opilec Juncker a evropské panstvo totálně překroutili Marxe. Ten opravdu nepropagoval povaleče, pedofily a nadnárodní magnáty. Analytik Koller důkladně rozebral, jak tuto perverzní sprostárnu provedli, Parlamentní listy, 9. 5. 2018*)

Pokud jde o Marxe a otázku „střední třídy“, pak v té době nebyla tato otázka tak důležitou jak se dnes jeví (falešně) buržoazním a maloburžoazním ideologům, politikům a reformistům (v dělnickém, socialistickém a komunistickém

hnutí) v rámci soudobé „technologické - postindustriální“ a „konzumní společnosti“ atd. Dělnické, socialistické a komunistické hnutí se teprve formovalo jako uvědomělé. Tehdejší buržoazní „industriální společnosti“ se přitom nalézaly v nárůstu třídních srážek a konfliktů (buržoazně demokratické revoluce v letech 1848-1849 – K. M., Třídní boje ve Francii; francouzsko-pruská válka, kdy pařížští dělníci vystoupili proti kontrarevoluční buržoazii, která svou zradou rozhodla o porážce Francie – K. M., Občanská válka ve Francii z roku 1871 atd.), kdy bylo potřeba uvědomovat proletariát, dělnickou třídu k pochopení její historické role, a to zejména prostřednictvím mezinárodního dělnického sdružení – I. a posléze II. Internacionály atd.

V této souvislosti bych chtěl upozornit, že se přesto Marx této otázce tzv. střední třídy, nevyhnul. Např. v práci *Teorie o nadhodnotě II (Praha, 1964, s. 606)*, píše, že se „neustále zvětšují střední třídy, které stojí uprostřed mezi dělníky na jedné straně a kapitalisty a pozemkovými vlastníky na druhé straně – střední třídy, které se ve stále větším počtu a rozsahu živí většinou na účet důchodu, leží jako těžké břemeno na dělnících ... a zvětšují sociální jistotu horních deseti tisíc.“ V tomto případě, podle mého názoru, kategorie „střední třída“ zvláště dnes vystupuje jako nahodilá kategorie, zahrnující v sobě specifické vrstvy, skupiny příslušníků společenských, vedlejších tříd a zaměstnanců (drobná buržoazie – řemeslníci, farmáři a obchodníci, zaměstnanci a příslušníci inteligence apod.), které se nalézají v postavení mezi proletariátem a buržoazií v sociálně třídní struktuře kapitalistické společnosti.

Závěr

Ve věci postižení (analýza a syntéza) určitých stránek, natož celku soudobé sociálně třídní struktury, tedy určení sociálních tříd a vrstev naší kapitalistické společnosti, pro nás i nadále platí teoreticko-metodologický odkaz zakladatelů marxismu-leninismu – Marxe, Engelse a Lenina. Ten je obsažen nejen v Marxově (Námezdní práce a kapitál, Kapitál, Rukopisy „Grundrisse“ aj.) a Engelsově díle (Vývoj socialismu od utopie k vědě, Podíl práce na polidštění opice, Anti-Dühring aj.), ale jednoznačně i u V. I. Lenina, který dokončil to, co Marx již nestačil zformulovat, **marxistickou definici tříd** (Velká iniciativa aj.)

Zdeněk Košťál

Několik poznámek k vystoupení M. Zemana na X. sjezdu KSČM

Motto:

„Byl jste z KSČ vyloučen za svůj text, ve kterém jste srovnával komunismus s fašismem. Ted' mě určitě zpražíte za myšlenkovou zkratku, ale mám tomu rozumět tak, že jste se trochu považoval za fašistu?“

Ne. Nicméně tento text považují následně za poněkud povrchní. On totiž skutečně srovnával vnější projevy. Vzpomínám si, že jsem tam třeba psal o oblibě masových průvodů těchto hnutí. Dnes bych ale řekl, že komunismus byl svým způsobem nebezpečnější než fašismus. A víte proč? Protože ty

jeho ideály byly krásné, a kdo by je nepodepsal? Humanizace, všeobecná rovnost, plně rozvinutí lidských sil... Když si ale přečtete Mein Kampf a nejste úplně slepá, tak uvidíte, jak fašismus, respektive nacismus brutálně odhaluje svoje cíle. Takže v tomhle smyslu bych dnes fašismus s komunismem srovnal úplně jinak.“

(Zeman, M.: Komunismus byl nebezpečnější než fašismus, Rozhovor pro Lidové noviny, 7. 11. 2004)

(Pokračování na s. 3)

„Někdo to rád horké“

Je práce na h*v*o matkou pokroku?

Jsou ještě dělníci? Tvoří pokrokovou třídu? Platí, co o nich řekl Marx? Snažíme se odpovědět na tyto a podobné otázky, ale velmi často zůstáváme u subjektivních dohadů, bez jakékoli snahy objektivizovat náš názor jinak, než jednotlivými příklady, případně dílčími statistickými, limitovanými sociálními výzkumy a podobně. Zapomínáme na dialektické, vědecké postupy, na hledání správné metodologie nutné k zodpovězení otázek, které jsou velmi komplikované, a není možné na ně odpovídat empiricky. Následující text se snaží být příspěvkem k diskusi o práci, o její minulosti, současnosti i budoucnosti. Není to kompletní studie, ale spíše esej upozorňující na některé důležité aspekty, které je třeba brát v úvahu, pokud hodnotíme současný svět, snažíme predikovat, co by se mohlo stát, nebo vytváříme strategie pro budoucnost.

Práce není, co bývala

Práce není konstantním pojmem jako třeba matka, půda nebo slunce. Jeho význam se měnil, mění a v prehistorických jazycích patrně neexistoval, i když lidé pracovali. Aristoteles ve 4. stol. před n. l. o práci říkal, že je to činnost pro hloupé a chudé, že člověk, který musí fyzicky pracovat, je otrok¹⁾, a to i tehdy, byl-li nějakým způsobem za odvedenou práci odměňován. Bohatí lidé se mají vzdělávat a produkovat myšlenky, umění, vědy, řídit společnost. O 800 let později sv. Augustin deklaroval, že Adam byl za svůj smrtelný hřích potrestán prací. Musel pracovat 930 let a následně všichni jeho potomci. Pobyt na zemi je tedy doprovázen bolestí (podobně jako v antickém starověku), vyplývají z úmorné práce a mizerného života. Pojetí práce se změnilo v době krystalizování kapitalistických výrobních vztahů, v době krize feudalismu a bylo formulováno Martinem Lutherem v 16. století. Tento obdivovatel Jana Husa říká, že obraz boha se nachází v práci, že každodenní tvrdá práce²⁾ člověka přibližuje bohu. Pokud lidé tvrdě pracují, mají se lépe a tím postupně realizují království boží na zemi, zjednodušeně řečeno. Také říká, že každý člověk má jiné schopnosti a měl by tedy pracovat podle toho, k čemu se hodí. A dokonce, že bohu je milejší pracovitý farmář, než líný mnich.

V 19. století přicházejí **Marx a Engels** a mění tisícileté pojetí práce. Říkají, že práce coby uvědomělá činnost je lidem vlastní a je jedním z motorů vývoje lidské společnosti. **Uvědomělá práce je jedním z adaptačních mechanismů lidského druhu.** Je to jedna z charakteristik, která činí člověka člověkem. Jasně deklarují, že práce by tedy měla sloužit společnosti a měla by každého

jedince uspokojovat. Přirozeně Marx a Engels se vyjadřovali v kontextu své doby, kdy archeologické a antropologické bádání bylo v plenkách. To, že nám to dnes může připadat úsměvné, neznamená, že se vydali špatným směrem. Naopak, na základě velmi omezeného portfolia dat dokázali vydedukovat řadu správných závěrů. Marx i Engels dokonce popisují, jak nudná, nekonečná práce ubíjí lidskou individualitu, nedovoluje člověku, aby rozvíjel sám sebe. Tento přístup k práci dále rozpracoval světově komunistické hnutí. Socialistická propaganda pracovala tímto směrem a bylo by možné doložit mnoho konkrétních pozitivních příkladů dokumentujících, že děti ve školách byly vedeny k tomu, aby si vybíraly vzdělání a následně zaměstnání, které odpovídalo jejich osobním schopnostem a vlastnostem.

Marxistickými názory na práci nebyli ovlivněni pouze lidé ve východní Evropě. Např. v USA, kde byl výrazný vliv marxistických kulturních antropologů, byl ve školách používán podrobný dotazník, vytvořený Catherine Cook Briggs společně s její dcerou Isabel Briggs Myers, složený z 93 otázek, na základě kterých bylo možné vyhodnotit, ke které práci se kdo hodí. Forma propagandy apelující na spokojenost v práci a s vykonanou prací se mnoho nelišila od propagandy v socialistické Evropě. Rozdíl byl v důrazu na individuální výdělek na jedné straně a společenský prospěch na druhé.

Tato idealizace tvrdé práce do padnutí byla charakteristická pro USA 20. století a byla ovlivněna protestantskými imigranty, rozvojem kapitalistických vztahů, průmyslovou revolucí, ale dostalo se jí i teoretické podpory v pracích prvních technokratů, jakými byl např. potomek norských imigrantů v USA Thorstein Veblen (1857-1929), který dokládal, jak nečinnost a zahálka škodí lidské společnosti i jedinci.

Dnes antropologie používá definici, která shledává práci jako člověku vrozenou vlastnost vykonávat uvědomělou činnost, prostřednictvím které jsou vytvářeny materiální i ideální hodnoty, které v přírodě bez člověka neexistují. Pozitiva takové činnosti uznává i psychologie a psychiatrie. Ergoterapie (tedy léčba prací) je úspěšně aplikována při léčení řady poruch, depresí, závislostí.

Je třeba souhlasit s klasiky marxismu (i se slovy Písne práce), že práce je člověku vrozená. Rozvíjí jej samotného i celou společnost. Je jednou z jeho základních potřeb. Následně jedině prací je možné vytvářet duševní i materiální hodnoty.

Máme job, který nenávidíme, abychom si mohli kupovat šmejdy,

kteří nepotřebujeme.³⁾

V současnosti jsou zaznamenávána ohromná procenta lidí, kteří chodí do práce, i když tuto práci považují za zbytečnou, nesmyslnou, nedůstojnou, nudnou, nepotřebnou. Nezaměstnaní přijímají práci, o které předem vědí, že je nebude po mnoha stránkách uspokojovat, ale...

Mladí lidé jsou obvykle méně nespokojeni, zaměstnání pro ně představuje novou zkušenost, často spojenou s odpoutáním se od rodiny, symbolem dospělosti, finanční nezávislosti apod. Ale poměrně rychle, kolem 30. roku věku akceleruje nespokojenost.

Nespokojenost pracujících je ohromná, že pro tyto druhy práce již existuje termín, který najdete ve slovnících, operuje s nimi sociologie, psychologie, politická ekonomie. Jedná se o tzv. práci na h*v*o, tedy tzv. Shit job, nebo Bullshit job (hovadská práce), někdy v mírnějších formách jako Pointless job (nesmyslná práce) apod. Najdete nespočet internetových stránek, kde psychologové radí, postižení diskutují, jak odbourávat symptomy práce na h*v*o. Různí dobrodruzi radí, jak se zachránit odtržením se od civilizace apod. Dokonce před pár měsíci vyšla kniha *Bullshit Jobs: A theory* od profesora Davida Graebera (Londýnská univerzita pro ekonomiku).

Pojďme se podívat na konkrétní údaje. Jeden z výzkumů (publikovaný v Harvard Business Review) provedený s 230 000 respondenty ze 42 zemí doložil, že svou práci má rádo pouze 13 % zaměstnanců. 37 % zaměstnaných Britů je přesvědčeno, že jejich práce je totálně k ničemu, nic nepřináší, nic netvoří. Přitom to jsou většinou ti, kteří zastávají pozice na první pohled fantastické, s prestiží a vysokými platy. Tito lidé však také velmi často trpí depresemi, syndromy selhání, vyhoření. Pracují obvykle více než 50 hodin týdně bez jasně dané pracovní doby.

Pochyby nad smyslem své práce obvykle nemají zdravotní sestry, učitelé nebo dělníci ve výrobě. Tato složka společnosti se zmenšila několikrát během 20. století. Např. v USA⁴⁾ pracovalo v roce 1870 celých 75 % populace v zemědělství. Dnes jsou to 3 %. Ve 30. letech 20. století v globálním měřítku tvořili tovární dělníci a drobní rolníci 75 % populace. Dnes je to pouhá třetina. Většina z ní se přesunula do země jako je Indie a Čína a v rozvinutém kapitalistickém světě je nepatrná. Tam se shromažďují právě státní aparáty, finanční sektor, služby, administrativa korporátů.

Na co si nejvíce pracující stěžují?

(Pokračování na s. 3)

Ke sjezdu KSČM

(Pokračování ze s. 1)

Přestože Vojtěch Filip na plénu ÚV po parlamentních volbách s výsledkem, který je nejhorší od založení strany, sklídl obrovskou kritiku a prohlásil, že nehodlá kandidovat, přesto po malém úkroku stranou nastoupil do rozhodování o předsedovi znovu, tentokrát s možnou zálohou v podobě poměrně mladé a v Evropském parlamentu zabydlené Kateřiny Konečné. A sázka se povedla. Protože ti, co instinktivně cítí nebezpečí oportunistické politiky pro existenci komunistické síly ve společnosti, neměli žádný reálný program, ale jen osobní preference, došlo už k tolikrát zopakovanému průběhu, kdy poměrně těsně prošla zdánlivě bezpečná volba hlavního proudu. A protože se opět

neuskutečnila žádná diskuse a polarizace nad programy, nedalo se těsné opoziční menšiny žádným způsobem využít. Vojtěchovi Filipovi se pak zdařily další kroky - svou náhradnici Konečnou zvolil sjezd místopředsedkyní. Dále svého někdejšího vyzývatele Stanislava Grospiče získal na svou stranu a nahradil tak Jiřího Dolejšeho, který sám ztratil pozice v pražské organizaci.

X. sjezd KSČM, který měl řešit ztrátu důvěry ve společnost, tak nevyřešil vůbec nic. Ani se netvářil, že by chtěl něco vůbec řešit. Miloš Zeman dal jako jediný na sjezdu politickou směrnicí - podpořit ještě zkrachovalejší sociální demokraty a udržet vládu strany ANO, další strany velkokapitálu, která nyní v demisi dělá vše, co by komunisté neměli nikdy podpořit - vychází vstříc

imperialismu (vysílání vojsk k hranicím s Ruskem a do zahraničí, vyhošťování diplomatů, podporování válečných intervencí, příprava přijetí eura) a do bouřlivé budoucnosti připravuje cestu kolaborace s kapitálem.

S takovým výsledkem bude docházet k dalším sociálně demokratickým mutacím strany a ta bude dále ztrácet své odůvodnění jako zvláštní strany komunistů. Úkol, který si předsevzali představitelé moci po roce 1989 (mezi jinými i Zeman) - zlikvidovat komunistickou stranu se tak daří. Nikoli zákazem, ale ztrátou odůvodnění své existence. Amputací svých orgánů. Svou sebevraždou.

Předsednictvo Ústřední rady KSM

(Dokončení ze s. 2)

1. K historickému exkurzu. M. Zeman nastartoval své expozé připomenutím sta let od doby, kdy tehdejší Československo mělo prý první levicovou vládu vedenou V. Tusarem, která nás, dle něj prý mohla vést levicovým směrem a uskutečnit řadu levicových reforem. To se podle něj nestalo, neboť se umírněná a radikální frakce tehdejší sociální demokracie nedokázala dohodnout. Nakonec na to, podle něj, doplatily obě frakce, neboť vláda sociální demokracie skončila a nastoupila vláda agrárníků. Potud M. Zeman.

Na řadě je ovšem otázka, o jaký levicový směr mělo a mohlo jít, když levicový směr stanovený na XII. sjezdu Československé sociálně demokratické strany dělnické (prosinec 1918), jenž formuloval úkoly strany v poválečném období a vyslovil se pro vyvlastnění velkostatků, dolů a některých dalších podniků – opustilo právě vedení této strany, tedy i Tusar. Nosným politickým tématem se pro ně stala spolupráce s buržoazií, s buržoazními stranami, a to pod heslem „upevnění mladé republiky“. Tito pseudolevicoví sociální demokraté, kteří ovládli stranu (zejména vedení), jen pomáhali upevňovat moc kapitalistů. Proto již první Kramářova vláda vznikla jako „všenárodní koalice“ a Tusarova jako „rudozelená koalice“. O to Tusarovi především šlo, tak jako Zemanovi před i po roce 1989, kdy se stal i on předním politikem obnovujícího, asociálního kapitalismu, jeho reprezentantem v nejvyšších politických funkcích.

Jeho připomenutí údajně zmařené šance k prosazování „levicové politiky“ nebylo nahodilé. Proto k závěru připomenul: „Kruh se uzavírá, a jestliže se vrátíme zhruba sto let zpátky, nyní se opět rysuje s nepominutelnou účastí komunistické strany, ale i sociální demokracie, účast levice jako celku na řízení věci veřejných a na tvorbě vlády. Prosim nepromarněte tuto příležitost, nekladte si ani přemrštěné podmínky, budete mít dost času, možná čtyři roky, je aplikovat v celém vládnutí v České republice.“ Je to vábníčka na KSČM (samozřejmě podmíněná, jak ještě připomenou, dokončením její sociáldemokratizace!), aby neodstou-

pila od spolupráce s Babišem při vzniku jeho vlády. 2. Dále Zeman po svém přehodnotil únorové události roku 1948: „To čemu říkáte **Vítězný únor, byl ve skutečnosti prohraný únor.** A víte proč? **Protože vytvořil monopol moci.** A podobně jako v ekonomii, jakýkoli monopol vede k degeneraci, odstraňuje přirozenou soutěž, nevytváří tlak na inovace a zdokonalování se a naopak vede k tomu, co bych nazval jakobinským terorem.“

a) Pokud jde o Zemanův „prohraný únor“, ten **nebyl prohraný, ale skutečně Vítězným únorem.** Prohráli jej až ti, co jeho obsah a zaměření (pod vlivem zejména „nového myšlení“ a „perestrojky“) zradili a opustili. Prvým velkým pokusem o anti-únor, o porážku Února, jeho obsahu a odkazu, byl uskutečněn v době, když M. Zeman, prý na žádost jiných, vstoupil do KSČ. Tedy po lednovém plénu ÚV KSČ v roce 1968. V oně Zemanem chválené době „pražského jara“, „tání“, kdy prý „komunistická strana opět získala důvěru většiny národa“.

Oblíbená mnohovýznamová fráze, v daném případě jako „argument“ **obhajující nástup k demontáži socialismu,** neboť jak sám Zeman ve svém vystoupení na X. sjezdu uvádí, u nás ani žádný socialismus nebyl: „Formulace, že tady máme byrokratický socialismus, byla příliš zdvořilá. **Měli jsme tady pouze byrokracii, nikoli socialismus.** A jestliže někdo říkal, že tady máme reálný socialismus, který by byl vykostěný právě o svoji demokratičnost a tedy ochotu a schopnost názorově se střetávat ve svobodné soutěži s dalšími názorovými proudy, pak jsme opět **neměli žádný reálný socialismus, ale takzvanou tvrdou realitu,** která vedla k našemu relativnímu zaostávání.“ Socialismus zde nebyl ani podle některých bývalých i současných nejvyšších představitelů a ideologů, tak jako i nosných dokumentů KSČM, ale jen jeho karikatura apod. (Svoboda, Grebeníček, Ransdorf, Dolejš, Heller ad.).

M. Zeman rovněž velmi dobře ví, že hlavní protagonisté onoho „pražského jara“, naplno prokázali svůj antisocialismus a většina z nich i

antikomunismus, tak jako on, o 20 let později, když dostali (díky „kremelskému jaru“ Gorbyho a spol.) novou, tentokrát reálnou šanci na jeho zlikvidování. O koho jde? O ty protagonisty, kteří se dali cestou disentu, sjednocení spolupráce s otevřeně pravicovými, protisocialistickými, kontrarevolučními silami, např. Dubček, Slavík, Šabata, Šilhan, Šimon, Hájek, Císař. Z teoretiků, ideologů a publicistů - Jičínský, Mencl, Křen, Diensbier, Kantůrek atd. Z emigrantů Z. Mlynář - osobní letitý přítel a poradce M. Gorbačova, O. Šik, K. Kaplan a další. Bez nich, revizionismu a renegátství by kontrarevoluce tak snadno neprošla a kapitalismus by nebyl tak snadno obnoven.

b) Nosným argumentem u Zemana tvrze o prohraném únoru je, že byl vytvořen **monopol moci,** kdy prý „jako v ekonomii, jakýkoli monopol vede k degeneraci, odstraňuje přirozenou soutěž, nevytváří tlak na inovace a zdokonalování se a naopak“. Zde jde u něj (jinak bezesporu v národohospodářském oboru vzdělaného a ve vztahu k jiným politikům velice kvalifikovaného člověka) o typicky schematický pohled. Měli-li bychom jeho vyjádření brát vážně, pak by se musel monopolní (po dlouhou dobu i státně monopolní) kapitalismus již dávno zhroutit sám od sebe, bez nutnosti jeho revolučního překonání.

Zeman se zde prostě plete, **konkurence přeci patří i k monopolu.** Jestliže volná „konkurence je hlavní vlastností kapitalismu a zboží výroby vůbec; monopol je přímým protikladem volné konkurence; avšak volná konkurence se před našimi zraky přeměňuje v monopol, neboť vytvořila velkovýrobu, vytlačovala malovýrobu, nahrazovala velké podniky ještě většími, vystupňovala koncentraci výroby a kapitálu tak, že z ní vyrůstal a vyrůstá monopol: kartely, syndikáty, trusty a s nimi splyvající kapitál několika – snad deseti – bank, disponujících miliardami. Zároveň však *monopoly vyvrůstající z volné konkurence, konkurenci neodstraňují, nýbrž existují nad ní a vedle ní, čímž vyvolávají řadu mimořádně ostrých a příkrých rozporů, třenic a konfliktů.* Monopol je přechodem od kapitalismu k vyššímu řádu. Kdyby

bylo třeba podat co nejstručnější definici imperialismu, bylo by nutno říci, že imperialismus je monopolistickým stádiem kapitalismu.“ (Lenin, V. I.: *Imperialismus ... Spisy, sv. 22, Praha, SNPL 1959, s. 286-287*)

c) A pokud jde o **monopol moci,** pak ten, jak jistě ví, existoval již v jím tak idealizované první, buržoazní republice, tak jako dnes v ještě „rozvinutější“ kapitalistické ČR. Představitelem a nositelem politické moci tehdy, tak jako i nyní, byly **politické strany ovládané** (dnes v rozhodující části dokonce zahraničím) **velkokapitálem.** Z těch, které u nás vévodily po zániku OF (únor 1991) to byly, při existenci rovněž koalicičních vlád, převážně ODS (s pídistranami US, ODA, KDU-ČSL) a ČSSD. Dokonce „vznikla“ uzavřením tzv. opoziční smlouvy fakticky koalice ČSSD a ODS. Právě a především tyto uvedené strany byly u toho, když byly tyto země postupně (malou a velkou - divokou, loupeživou privatizací) vytunelovány a ovládnuty velkokapitálem a kolonizovány zahraničním velkokapitálem (nejen německým). Výjimkou by zde měla být strana komunistická, ale ta zde od kontrarevolučních převratů fakticky neexistuje. Objevila se jen KSČM, jako produkt „transformace“ bývalé KSČ v tzv. moderní levicovou, tedy nekomunistickou stranu s komunistickým názvem. A právě tuto stranu, přesněji řečeno její vedení, především v osobě V. Filipa, přišel prezident M. Zeman podpořit s výzvou k „pokání“ a k její další „transformaci“ v podobě jejího konečného, totálního odkomunizování.

d) Samozřejmě, že při prezentování toho, že Vítězný únor nebyl vítězným, ale prohraným, nemohl M. Zeman opomenout „nejpádnější argumentaci“, již se nejsnáze dá paušálně **socialismus** zahrnout **jako prý zločinný systém,** spjatý s justičními vraždami politických oponentů (H. Pika, M. Horáková atd.) a komunistů (např. R. Slánského). „Jinými slovy to nebyly deformace, přestaňte si lhát do kapsy, to nebyly ani chyby, to byly zločiny.“

Všimněme si jedné podstatné věci, **socialismus** u nás se **posuzuje** především a hlavně **prvními pěti lety zásadních revolučních přeměn,** kdy **teprve začalo** velmi složité a náročné období **přechodu od kapitalismu**

k socialismu, kdy imperialistické mocnosti (USA, VB, Francie ad.) vyhlásily Sovětskému svazu a lidové demokratickým zemím studenou válku (4. 4. 1949 vznikl agresivní pakt NATO) a rozhořela se v Koreji válka horká. Socialismus u nás je tak hodnocen oním velmi složitým a náročným obdobím, kdy jsme k socialismu měli ještě daleko, kdy se teprve rozhodovalo a řešilo jak dál, jak rychle postupovat vpřed, při plnění generální linie budování socialismu, stanované IX. sjezdem KSČ (květen 1949)! Takže podle M. Zemana šlo o zločinný systém. Je to optika současné oficiální i neoficiální antikomunistické a antisocialistické propagandy, jež zcela záměrně odhlíží od objektivní (vnitřní i vnější, zahraniční) determinace ekonomických a společenskopolitických procesů, historických přeměn probíhajících na přelomu 40. a 50. let.

Přeměny byly provázány mnohdy ostrým odporem ze strany těch sil, které stály na straně uchování kapitalismu za každou cenu. Sil, které počítaly i s vojenskou „pomocí“ – agresí proti nám. Proti zemím usilujícím o novou, vsutku lidovou demokracii a nastoupenou cestou k socialismu. Zeman zde, tak jako jiní antikomunisté a ostří kritici naší minulosti, prezentoval uvedené, zcela mimořádné, výjimečné skutečnosti (politické procesy, prý justiční vraždy) jako něco u komunistů zcela „normálního“, záměrného!

e) V Zemanově vystoupení nalezneme i určitý projev naprosto nemístné arogance (zcela nedůstojné hlavy státu), když si nemohl odpuště říci, že v době tzv. normalizace, prý „platil takzvaný negativní kádrový výběr, to znamená čím hloupější člověk, tím větší měl šanci na získání nějaké funkce.“ A jak jinak, než aby do toho nezahrnul i představitel nejvyššího vedení KSČ. Podle něj prý „byl nejméně inteligentním členem tohoto politbyra“ Lubomír Štrougal, popřípadě „jediným inteligentním členem“... Takováto argumentace u vzdělaného člověka a vrcholového politika zní dosti nepatřičně...

A tomu všemu bouřlivě tleskali ve stoje delegáti X. sjezdu KSČM! Vskutku zvláštní a „dojemné“!

Zdeněk Košťál

„Někdo to rád horké“ - Je práce na h*v*o matkou pokroku?

(Pokračování ze s. 2)

Vztah je jasný: ti, kteří si nestěžují tolik na nesmyslnost své práce, mají problémy s finančním ohodnocením, pracovními podmínkami, demokracií na pracovišti, omezenou možností prosadit své kreativní schopnosti a délkou pracovní doby. Naopak ti, kteří svoji práci považují za Shit job, mají problém s tím, že jejich práce je k ničemu, že nepřináší nic dobrého pro druhé, netvoří žádné hodnoty a že pracují nesmyslně dlouhou pracovní dobu.

Již jmenovaný D. Graeber nevěří, že dlouhá pracovní doba je pouhým výsledkem zákona nadhodnoty, ale že je zde i záměr korporátních zaměstnavatelů omezit volný čas pracujících. Člověk se ve volném čase rozvíjí, sdružuje se s druhými lidmi, vzdělává se, diskutuje, rozhoduje se konat... Člověk s volným časem představuje pro systém okamžitě smrtelné nebezpečí.

Někdo může namítnout, že třeba pracovník vykonává činnost, která je pro něj nudná, ale pro druhé přínosná. I proto existují kritéria hodnocení. Jak poznat zbytečnou práci, kterou si můžete vyzkoušet na sobě. 1) zodpovězte si otázku, zda práce,

kteřou vykonáváte, je přínosná pro více lidí? 2) Co by se stalo, kdyby obor, ve kterém pracujete, zmizel? Je úplně zřejmé, že v takové anketě popelář válcuje PR poradce jako nic... 3) Zeptejte se náhodně kohokoli a v jakémkoli věku, čím chce být nebo čím chtěl být? Většina lidí vám odpoví, že jejich dětské nebo i mladistvé přání je v rozporu s realitou.

Uvažujeme-li o přirozenosti práce, podívejme se na sociální média. Mnoho lidí se od nich nedokáže odtrhnout, i když ví o možnostech nejrůznějšího zneužívání ať už za účelem zisku nebo z jiných důvodů, protože má potřebu podělit se s ostatními o to, co vytvořil, co jej baví. Uvedu příklad: moje kamarádka je manažerkou ve velkém korporátu. Na Facebook dává fotky kabelek, které po večerech vyrábí a prodává za pár korun. Když se s ní potkám a ptám se: „Tak co práce?“ Jenom mávne rukou a řekne: „Ani se neptej. Nejráději bych se odstěhovala na venkov a pořídila si ovce a kozy.“ Není to o penězích. Lidé dávají na FB fotky s vlastními výrobky, z výletů apod. Ostatní jim často závidí: „Jé, on si udělal gril, sedl si k němu a pěkně si užívá s kamarády a rodinou a já?

Dřu v korporátu, v supermarketu, kdekoli... On je víc člověk než já.“ Lidé se dělí o to, co je charakterizuje jako osobnosti, ale také o to, kde pomohli a kdo jim pomohl. Přirozeně, existují různé extrémy, úchylinky, prostě konce Gaussovy křivky.

Suma sumárum, většina pracujících globálně prožívá stavy psychického násilí, když musejí vykonávat práci nedůstojnou, práci kde jsou omezování coby tvůrčí svobodné osobnosti. K tomu přistupuje ekonomická nesvoboda pro mnoho z nich, potlačování osobních práv, nemožnost rozvinout vlastní kreativitu, talent, nejistota, strach vyjádřit svůj názor, fyzické i psychické vyčerpání.

Dobrá, změníme to. Uděláme lepší zákony. To jsou argumenty, které můžete často slyšet ze strany tzv. moderní, evropské levice i odjinud. Bohužel to však z nějakého důvodu není možné, nějak se to nedaří. Je to jednak proto, že to vládnoucí třídy a jim sloužící složky společnosti nechťejí, ale vzhledem k tomu, že nespokojených pracujících, ergo voličů, je většina, tak by to neměl být problém, že? Zádrhel je však v tom, že systém není tvořen ústavou, ale

svoji ekonomickou podstatou, napsal ve své knize a v mnoha člancích opakoval D. Graeber, ale jedná se vlastně o Marxův poznatek, že ekonomická základna určuje nadstavbu.⁵⁾ Takže?

Zde je místo pro komunisty

Důležitost práce pro člověka jako jedince i pro společnost je v naprostém rozporu se zájmy kapitálu (opět nic nového) a z toho je třeba vycházet. Kapitalista chce dělníkovu práci mít pod kontrolou, chce vlastnit výsledky této práce, její produkty. Zde nemáme na mysli pouze fyzicky pracující osoby, ale veškerou nájemnou práci. Ale pro dělníka není kritériem jenom plat. Jeho vztah k práci je dán i biologicky, psychicky. Člověk má potřebu tvořit, být si vědom potřebnosti a významu činnosti, kterou vykonává.

Proto je důležité, aby komunisté byli na pracovištích, diskutovali s pracujícími, vysvětlovali jim, organizovali je, dodávali jim sebevědomí a sílu. Dělníci v továrnách na léky přeci vědí, z čeho je dělají a kolik pak takové léky stojí, dělníci v masném kombinátu vědí,

jak příšerný je výrobek, který produkuje a že to budou lidé venku jíst... K tomu jsou špatně placení atd. Na druhou stranu dobře placený marketingový ředitel ví, že jeho práci je vytáhnout z potencionálních zákazníků maximum za produkty, které nestojí za nic...

Nejsme ani buržoazní psychologové, ani knězi ve zpodobnění, takže naše řešení je poněkud prozaičtější, možná dost riskantní, ale jediné účinné: svrhnutí kapitalismu, zrušení kapitalistické výrobní vztahy a začít budovat společnost socialistickou, kdy výrobní prostředky budou patřit lidu, pracující budou rozhodovat na všech úrovních, kdy každý bude pracovat podle svých schopností, svého rozhodnutí, kdy důraz bude kladen na společenský a ekologický prospěch.

Britská psychologická společnost provedla výzkum (2013), kterého se účastnilo 11 000 pracujících a na otázku, jaká práce je pro ně smysluplná, téměř 100 % (!) respondentů odpovědělo, že taková, která je přínosná pro druhé. Na stejnou otázku shodně odpověděla nadpoloviční většina amerických respondentů.

(Pokračování na s. 4)

(Dokončení ze s. 3)

Byl realizován také globální průzkum, do kterého byli zapojeni respondenti i z Číny, Ruska a

východní Evropy. Naprosto drtivá většina odpověděla, že smysluplná práce je ta, která přispívá společnosti. Na druhou stranu většina tvrdě pracujících akademiků, vědců,

umělců, shledává svou práci smysluplnou, protože věří, že přispívají k tomu, aby svět byl lepší. Jsou ochotni přehlédnout mnohá negativa konkrétního zaměstnání. S tím se přeci dá pracovat.

Máme technologie, které nám v mnohém ulehčí život, dovolí dál rozvíjet jednotlivé sektory společnosti. Ale hlavně společnost, kde většina nějakým způsobem trpí, je nepřijatelná. Tuto většinu přeci musí být možné mobilizovat k tomu, aby udělala něco smysluplného.

Je možné rozvíjet mnoho různých taktik a strategií, uvažovat nad mnoha detaily vztahu práce a kapitálu, rozporu práce a kapitálu, ale to by již bylo téma na mnohem delší a ucelenější studii a diskusi. Mým cílem bylo osvěžit probíhající diskusi na téma práce, případně inspirovat

její zintenzívnění a to hlavně s perspektivou budování socialistické společnosti.

Věra Klontza-Jaklová

P. S.

Pokud by někdo namítal, že na to nemáme peníze, tak přikládám křivku vývoje světového HDP na hlavu, a to od antického starověku (přepočítanou na dolar). (Vlevo.)

Hlavní zdroje:

Graeber, D. 2016: Why Capitalism creates pointless jobs? <http://economics.com/why-capitalism-creates-pointless-jobs-david-graeber/>

Graeber, D. 2018: Bullshit Jobs: A Theory.
Engels, F. 1949: Anti-Dühring.
Engels, F. 1949: Podíl práce na poldřštění opice.

Marx, K. 1954: Kapitál I.

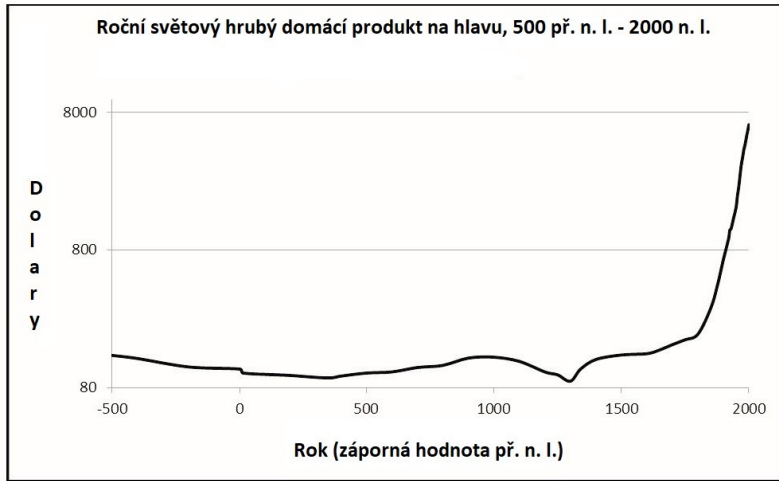
¹⁾ *Otok (doulos) provádí práci (douleia). Pokud bohatý člověk musí pracovat, je tato činnost nazývána bolestí (ponos).*

²⁾ *Pojem tvrdá práce coby ideál se poprvé objevuje právě u Luthera.*

³⁾ *Brat Pitt ve filmu Fight Club.*

⁴⁾ *Omlouvám se, že používám tolik příkladů z USA, ale americké statistiky jsou upřímnější, snadno dostupné a americké univerzity často nové trendy v ekonomice a společnosti okamžitě komentují. To se neděje v Evropě, kde většina univerzit závisí na zpolitizovaných evropských fondech.*

⁵⁾ *Jedovatě dodávám, že pro mnoho českých levicových rádo by intelektuálů a ekonomů je Marx mrtvý.*



KSČM a dílo Karla Marxe

Je skutečností, že převážná část osob, hlásících se k levicovému hnutí, uznává gigantické vědecké dílo K. Marxe, které přispělo k politickému uvědomění a tím i k reálnému sebevědomí proletářského hnutí. Toto hnutí tak dostalo do vínku návod za jakých podmínek a okolností a jakým způsobem docílit budování společenského řádu zbaveného bídy a vykořisťování člověka člověkem.

Samozřejmě musíme k tomuto autorovi přidat druhého muže - B. Engelse, bez nějž by také nevznikly základy vědeckého socialismu a komunismu jako Komunistický manifest, Svátá rodina, Německá ideologie a další. Ucelené dílo K. Marxe a B. Engelse lze charakterizovat tak, že jde o vědeckou ideologii, teorii, metodu poznání i metodologii. Základním polem boje jsou tři jeho neodlučitelné součásti: filozofie, ekonomie a vědecký komunismus.

Dějinný vývoj plně prokázal, že vědecký materialismus opírající se o zákony dialektiky je klíčem k objektivní analýze skutečnosti a umožňuje tak odhalit charakter společenských poměrů. V kterékoliv historické etapě dává odpověď na to, co je určující ve společenských vztazích a podle toho, která třída ovládá prostřednictvím vlastnictví výrobních prostředků výrobní vztahy. Ten, kdo má v rukou výrobní prostředky, určuje rozsah a charakter výrobních vztahů, tudíž objektivně vykořisťuje ty, kteří jsou nuceni prodávat svou pracovní sílu, neboť si přivlastňuje její nadhodnotu. Z rozdílnosti zájmů vykořisťovatelů a vykořisťovaných zákonitě vzniká třídní boj. Výrobní vztahy jsou ekonomickou základnou, z níž vyrůstají ostatní nadstavbové společenské vztahy - politické, sociální, ideologické, právní, kulturní apod., které zpětně působí na ekonomické vztahy. Vlastníci výrobních prostředků ať přímí, či pomocí vlastnictví balíků akcií či „dceřiných“ společností budou

houževnatě usilovat o jeho zachování. Přesto vývoj umožní, pokud bude existovat politický subjekt reprezentující změnu, že zákonitě dojde k rozhodnutí většiny pro nastoupení cesty k socialismu.

Proč opakují tuto skoro 200 let známou pravdu? Proto, že dějiny nejen dělnického a revolučního hnutí potvrzují, že pokud se politická strana hlásící k odkazu díla a praxe K. Marxe, B. Engelse a dalších revolucionářů ve skutečnost jedná tak, že opouští jimi odhalené zákonitosti společenského vývoje pod vlivem či v zájmu „hlasatelů“ modernismu, reformismu, nových čtení či nového myšlení, dochází tím ke zradě dělnického a revolučního hnutí a takováto politická strana, pokud se „neprobudí“, postupně skončí na smetišti dějin! V čem je základní problém? Nechce-li KSČM takto skončit, měla by se pokusit z marxisticko-leninských pozic, tedy na základě vědeckého poznání zpracovat svůj politický Program, nikoliv onen Socialismus v čí pro 21. století, který je řadu let dopravován a nebyl nikdy logicky pro svou rozpornost a nevědeckost schválen.

Pro ilustraci si dovoluji uvést jednu z příčin nemožnosti vypracovat Program komunistické strany. Politickoideový postoj Jiřího Dolejšeho do květnového sjezdu KSČM dlouholetého místopředsedy odpovědného za odborné zázemí, kde se s dlouhodobými porodními bolestmi „rodí“ onen Socialismus pro čí v 21. století definoval ve svém rozhovoru pro Deník Referendum Domov dne 19. 4. 2018 pod názvem „Sjezd komunistů definuje další směřování strany“ tři základních ideové proudy ve straně, a to tradicionalistický, pragmatický a modernizační. Konkrétně uvádí: „Ve složitém období do roku 1993, kdy KSČM hledala svou tvář a novou programovou identitu, nastoupila cestu v novém transformačním kurzu strany, která měla a má ambici být moderní alternativní politickou silou na levici. Radikalismus takové strany

musí spočívat v nové myšlenice, a ne ve vykřikování levicových frází v politickém ghetu...“ Dále uvádí: „Ti, kteří zjednodušují smysl existence KSČM na pouhý protestní apel, přehlížejí význam schopnosti této strany vyvažovat v rámci relativně širokého kompromisu svou novou transformovanou identitu mezi směrem spíše tradicionalistickým, směrem mocensky pragmatickým a směrem modernizačním. To předešlo štěpení strany na neslučitelných, a často i nezralých požadavcích a zachovalo do dneška její sílu, výjimečnou i v evropském měřítku.“ Onen široký kompromis však přinesl nejhorší volební výsledek a rozkládající se akceschopnost strany jako celku, její stárnutí i nezáměr mladých o její činnost.

K oněm třem proudům: „**Tradicionalistický směr** volá nyní po obratu k takzvanému marxismu-leninismu jako původní jednotící ideologii. Dosavadní transformované směřování strany má za chybné, falešné a málo revoluční. Požaduje návrat k tradici třídně zakotvené strany uvědomělých a morálně vyspělých proletářů, k obrodě vyhraněné strany, pro kterou by byl rok 1989 už jen pouhý převrat a pro kterou jsou reformní pokusy Dubčeka či Gorbačova selháním či zradou. Chtějí vytvořit jednotnou stranu, která bude vítězit ideovou převahou svého tradičního učení, zbaveného jakéhokoliv oportunismu.“

Opět autor potvrdil, že je v zajetí jednostrannosti a vulgarizuje marxismus. Stává se tak obětí nepochopení jeho podstaty. Pravděpodobně zaměňuje třídní determinaci společenských vztahů se stratifikací, která vychází v pracovních vztazích technologického vztahu v pracovním procesu a ignoruje vlastnický vztah zaměstnanců ke kapitálu. Třídní determinace neznamená ani vlastnictvím akcií či jiných forem příjmů či na participaci pracovních právních vztahů. Stále platí, že kdo vlastní jen svou pracovní sílu a je

nucen ji prodávat, tak ji prodává i s nadhodnotou, kterou si nechává pro sebe vlastníky výrobních prostředků. Dubček byl naivní funkcionář KSČM podléhající manipulaci tzv. reformních sil - ve své podstatě „utopických socialistů“. Leninismus odhalil, že třetí cesta neexistuje a politická praxe Dubčeka to dokázala. Gorbačov, generální tajemník KSSS, pak vědomě onu cestu „Pražského jara“ zneužil a dopomohl k rozvratu a zradě socialismu nejen v SSSR. Dialektický a historický materialismus formulovaný K. Marxem a B. Engelsem je východiskem pro materialistické pojetí přístupu ke společenským procesům, a to nejen k minulosti, ale zejména k současnosti a budoucnosti.

„**Pragmatický směr** argumentuje potřebou zpružnit stranickou strukturu, profesionalizovat nástroje propagandy, vycházet z možností legitimizace strany v strukturách obcí, měst a krajů, ale i současným vyjednáváním o podpoře vzniku vlády po volbách v říjnu 2017. Ideologické horlení ve straně dávákuje s ohledem na veřejnost i politické partnery opatrně. Chápe, že marxisticko-leninské brožurky lidí už neuspokojí, a chce, aby debaty o minulosti už nespavovaly ruce v práci pro budoucnost. Potřebu účinné poznávací funkce strany spojuje se schopností prakticky pomáhat lidem, nabízet voličům účinná a realizovatelná řešení, a nejen hesla.“ Pragmatický směr právě proto, že hledá východisko nikoliv v systémově precizovaném programu strany, ale v politické účelovosti, a tak se ztrácí v množině podobných přístupů i jiných politických stran či hnutí, které upřednostňují každodennost a ignorují systémovost. Např. obsah „volebních programů“ popisuje záměry zejména v komunální politice a tam hledá cestu k získání moci.

„**Modernizační směr** uvažuje o nezbytnosti udržet transformační kurs z počátku 90. let minulého století a dál ho rozvíjet v podmínkách 21. století. Mluvit o socialismu pro něj

znamená cílit na jeho moderní a demokratickou systémovou alternativu, oproštěnou od chyb minulosti. Chápe, že teoretická výbava strany nemůže být dogmatizovaným kánonem, nemůže být ani nahrazena vírou v tradiční symboly myšlení a prožívání šířené vlastní stranickou propagandou. A posun očekává především od lidí, kteří se mentálně již přenesli do 21. století. Ne těch, co normalizační stereotypy myšlení jen skrývají za povrchní efekt boucharónské rétorické manýry.“

Modernizační směr, který lze označit za takzvaný modernizační, neboť socialismus pro něj znamená nikoliv přechodné období mezi třídní kapitalistickou (soukromě-vlastnickou) formou státu a zrušením soukromého vlastnictví výrobních prostředků, tedy nastolení všelidové formy vlastnictví a tím i k zániku státu. Vědecký realizovaný socialismus jako forma této transformace je již ve své podstatě při postupném omezování vykořisťování, proti monopolu velkokapitálu reálně moderní a demokratickou společností. Demokracii však chápe v plně celistvosti toho významu, a to přerůstáním buržoazní demokracie, ve které vlastníci výrobních prostředků upevňují svůj politický systém tak, aby nemohlo dojít k systémové změně. Proto narůstající úlohu bude mít lidová demokracie respektující názory a stanoviska nejširších lidových vrstev, umožňující jim jejich reálnou spoluúčast na řízení.

Závěrem lze konstatovat, že jedině důsledné studium klasiků marxismu-leninismu a schopnost uplatňovat metodu dialektického a historického materialismu při zkoumání soudobých politických, společenských a sociálně třídních procesů je cesta renesance KSČM a její schopnost získávání pracujících, zejména mládeže pro politiku změny - socialismus, nebo barbarství!

Rudolf Košťál

Programový rámec k vytvoření jednotné revoluční organizace

(Všem marxistům-leninistům z českých zemí a ze Slovenska bez ohledu na jejich současnou stranickou či jinou politickou příslušnost)

Vážené soudružky, vážení soudruzi, revolucionáři!

Jsme přesvědčeni, že je třeba intenzivně pracovat na renesanci dělnického revolučního hnutí, které se dlouhodobě nachází v defenzivě, kdy jeho stav neodpovídá historické potřebě. Není možné pasivně očekávat ani jeho záračné „zmrtvýchvstání“ a bylo by iluzí spoléhat na sliby buržoazie o pozitivních prolidových změnách. Naopak současný kapitál se dostává na hrany svého růstu, stává se mnohem agresivnějším, bezohlednějším, zákeřnějším a nebezpečnějším pro lid i pro celou planetu.

Dále jsme přesvědčeni, že řešení stavu se

nenachází v laciných politických heslech, ale musí vycházet z vědecké, dialekticko-materialistické analýzy epochy a etapy. Předkládáme náš pokus o hlubší pohled na soudobou epochu, který vychází z marxistické dialektiky. Z něho následně vyplývají konkrétní programové kroky vedoucí k osvobození pracujících tříd a všech utlačovaných lidí ze zajetí nespravedlivého bezohledného systému.

Soudobý kapitalismus (v imperialistickém stádiu státně monopolního kapitalismu¹⁾) je zmiřtán vnitřní krizí, kterou nemůžeme omezovat jen na otázky hospodářského růstu, stagnace a poklesu, jak často činí buržoazní a jí poplatní ekonomové či ideologové. Periodicitu krizí je zapříčiněna prohlubujícím se rozporům mezi společenským charakterem práce a

výroby na straně jedné a koncentrací kapitálu v soukromých rukou na straně druhé. V současnosti se zintenzívňuje zespoličenštění práce, jejíž výsledky si přivlastňují soukromí majitelé a představitelé kapitálu (i státněkapitalistického), což brzdi a deformuje rozvoj výrobních sil (včetně samotných pracovních sil). To je možné sledovat např. v období po krizi roku 2008, kdy kapitalistické ekonomiky i přes své nezměrné úsilí a ohromný rozvoj technologií nejsou schopné stimulovat dlouhodobější, kontrolovaný a jistý nárůst zisku, tedy ani rozvoj výrobních sil, vědy a technologií a jejich aplikaci ve svůj prospěch. V čím dál větší míře se spoléhají na získání času prostřednictvím spekulativního kapitálu a likvidace konkurentů. Možnost vytvořit pro vládnoucí třídy uspokojivý zisk se stává stále

složitější a riskantnější. Z toho vyplývá, že krize se opakují častěji, jsou stále hlubší, déle trvající a vedou k násilným řešením. Poznáváme, že argumenty české buržoazní politické scény, že prožíváme období nebyvalé konjunktury, jsou krátkozraké a hloupé.

¹⁾ Zjednodušeně řečeno se jedná o období imperialismu, kdy monopoly mají větší ekonomickou a s ní související politickou moc než samotné státy, více než v minulosti si je podřizují, sblížují se se státní administrativou a mohou jednodušeji než v minulosti určovat vnitřní i vnější politiku států a jejich uskopení (což činí).

(Pokračování na s. 5)

(Pokračování ze s. 4)

Systémová krize a kapitálem volená řešení multiplicitně dopadají na pracující: nejprve je veden tlak na jejich vykořisťování s cílem získat více jejich práce zadarmo (zlevnění pracovní síly), zvýšit jejich produktivitu a zbavit se přebytečné pracovní síly. To se dnes dostalo tak daleko, že pracující levně prodávají kapitálu i práci, kterou ještě nevykonali (půjčky, hypotéky, kreditní karty). Jejich život se tedy stává horším, než byl dříve. Nejsou schopni reprodukovat vlastní pracovní sílu.

Stále vznikající nové protilidové a prokapitálové zákony (např. o pružné pracovní době, podminimálních mzdách, práci zadarmo, omezení sociálního a zdravotního pojištění atd.) mají už při svém vzniku pro kapitál omezený potenciál. Snaha investovat kapitál tak, aby rychle a plošně přinesl další zisk, vede k rapidnímu narůstání státního, veřejného i soukromokapitalistického dluhu. Na druhou stranu jednotlivá kapitálová uskupení se snaží zlikvidovat své konkurenty jakýmkoliv prostředky. Krize kapitálu se projevuje nejenom v ekonomické sféře, ale také ji doprovází politická krize, kdy kapitál není schopen vládnout tradičním způsobem (buržoazní demokracie).

Projevy krizového stádia kapitalismu se prolínají i do nadstavbové oblasti a mají různou povahu. Kromě hlubokého, téměř všeobecného rozkladu mezilidských vztahů a morálky jsou patrné i v úpadku kultury a umění, v životním stylu, ve způsobu života, který se stává stále více konzumním, komerčním nebo bezvýhodným. Dialektický odraz zahnívání ekonomické základny pozorujeme také v růstu nacionalismu, fašizace a fašismu, šovinismu, autoritářství části některých tříd (maloburžoazie) a vrstev (lumpenproletariát) sloužících vládnoucím třídám (buržoazii a velkoburžoazii, v některých zemích pozemkovým vlastníkům), jakož i v omezování základních lidských práv vybojovaných minulými generacemi. Autoritářské tendence jsou patrné rovněž u části buržoazie samotné.

Projevy zahnívajícího stádia kapitalismu způsobují latentní a mnohdy i otevřenou nespokojenost části proletariátu, určitých skupin živnostníků, OSVČ a rolníků, kterou kapitál využívá a svádí pomocí zástupných či jím vyvolaných problémů (migrace, situace Romů, politické aféry a spory nejen v otázkách současného prezidenta, A. Babiše, dalších politiků, jiné kauzy) k posílení vlastních pozic cestou nacionalismu, šovinismu, rasismu, fundamentalismu a fašismu. Zdá se, že nastává v nové kvalitě situace, která se již v minulosti vyskytla: *Na jedné straně* stojí kapitál, bezradný z neřešitelnosti vlastních hmotných problémů, korupce, klientelismu, kriminality, různých kauz i pseudokauz, který přestává být v politické rovině schopen vládnout, tak, jak byl většinou zvyklý – prostřednictvím buržoazní demokracie (mimo jiné proto vstupují stále častěji do politiky přímo oligarchové). *Na druhé straně* proletariát, jenž však ještě není kvůli téměř úplnému rozkladu revolučního hnutí (nejen v českých zemích) k uvědomělé, revoluční změně, a natož k vládnutí připraven.

Nejenže stále platí ostře protikladný vztah mezi prací a kapitálem, ale tento rozpor se stále prohlubuje a vyhrocuje. Tkví, jak již bylo uvedeno, ve společenském charakteru, stále rostoucí propojenosti práce (zdaleka nejen jejím shromažďováním ve velkovýrobnách, ale zejména ekonomickým, tržním spojením, jemuž napomáhají moderní komunikační technologie) a soukromovlastnickým, individuálním přivlastňováním jejích výsledků. Možnost takového přivlastňování je dána především schopností pracovní síly vytvářet nadhodnotu, tj. větší hodnotu, než za kterou se pracovní síla prodává. Kapitalista tak tuto nadhodnotu majiteli pracovní síly (proletáři) odnímá a vytváří z ní zisk a postupně kapitál. Kapitál tedy primárně a reálně roste z vykořisťování proletářů, z jejich pracovních schopností a dovedností, které jsou jediným majetkem, jímž tito lidé disponují.

V rámci procesu zhodnocování kapitálu stlačuje třída kapitalistů existenční minimum proletářů, které by mělo být vypláceno jako mzda, pod hladinu nutnou k přežití. A to jednak prodlužováním pracovního dne, kdy se trvání nutné práce (hodnota pracovní síly) nemění, avšak narůstá, prodlužuje se pracovní doba nadbytečná, v níž proletář vytváří pro kapitalistu nadhodnotu, kdy proletář pracuje zadarmo. Zde jde o *absolutní vykořisťování*, produkování absolutní nadhodnoty.

K *relativnímu vykořisťování*, k získání relativní nadhodnoty kapitalistou, dochází intenzifikací pracovních povinností, zkrácováním nutné pracovní doby, zejména výkonem práce za několik lidí najednou apod. Z těchto důvodů narůstá fenomén pracující chudoby, kdy proletář není schopen svou prací zajistit prostou reprodukci své pracovní síly a existenci své rodiny, a proto si, pokud je to možné, shání druhé nebo dokonce třetí zaměstnání.

Kvůli tomu také dochází k přesunům kapitálu za levnější pracovní silou a levnější pracovní síly za kapitálem, tedy především do mocenských center současného kapitalismu. Uvedené vztahy jsou objektivní a základní determinantou všech migračních vln. Bez revoluční změny, zrušení zmíněných společenských, kapitalistických vztahů, nemůže dojít k jejich vyřešení. Příznačné je, že k těmto tendencím dochází ve všech imperialistických blocích. Nejistota, až bezprizornost stále větší části proletářů je umocňována tzv. flexibilizací pracovního trhu, což není nic jiného, než masové převádění dlouhodobých pracovních smluv na částečné a zkrácené úvazky. Tím se většina pracujících lidí stále častěji ocitá plně v závislosti na libovůli představitelů vládnoucích tříd.

Vedle nastíněných zákonitostí kapitalismu je zůstování antagonismů mezi prací a kapitálem následkem ofenzivy kapitálu:

- po porážce tzv. reálného socialismu,
- po rozpadu dělnického a antikapitalistického hnutí v Evropě a velké části světa,
- po nástupu všeobjímajícího oportunistu jeho zbytků.

Ekonomicky vyvěrá zejména:

- ze současné relativní rozdělnosti světa monopolními svazy,
- z tvrdé konkurence mezi nimi na přehlceném trhu,
- ze slabé koupěschopnosti poptávky,
- z omezených investičních aktivit buržoazního státu,
- z nemožnosti donekonečna rozevírat nůžky mezi reálnou a virtuální ekonomikou.

Tyto faktory vedou k dalšímu zůstování vykořisťování pracovních sil, jakožto k hlavní, z dlouhodobého hlediska jediné cestě k zajištění zisků.

Aby buržoazie neposilovala latentní či otevřenou nespokojenost utlačovaných a vykořisťovaných lidí, která se projevuje ve velké části zemí Evropy, ale také v mnohých státech Afriky, Asie a Latinské Ameriky, zapojuje do vládnutí přímo oligarchy, autoritáře, nacionalisty a šovinisty. Ti se často chápou aktuálních témat, způsobených kapitalismem, které utlačované a vykořisťované masy trápí. Ve svém pojetí politiky nabízejí tradičně „jednoduchá“ řešení, přičemž cíleně odvrací pozornost od skutečných příčin problémů, dalších rizik a komplikací, a posilují v určitých třídách a sociálních vrstvách společnosti iluze, že v daných kapitalistických a tím i „demokratických“ systémech je konec konců vše řešitelné, neboť jde o nejvyšší, vlastně konečný stupeň společenského vývoje, dějin a zároveň umocňují tendence k nacionalismu, šovinismu, xenofobii a fašismu. Tento politický posun úzce souvisí s rostoucím mezinárodním napětím mezi mocenskými bloky imperialismu.

Představitelé fašizace a prorůstání autoritářských prvků do současné buržoazní demokracie se často netají svými agresivními plány v mezinárodní politice, byť je na rozdíl od minulosti maskují humanitárními účely. Konkrétním příkladem může být nová jaderná doktrína USA, jež se otevřeně dovolává násilného řešení, pokud nebudou splněny jejich představy. Kapitál už v minulosti řešil vlastní problémy výbojem, lokální či velkou, světovou válkou. O to více tak činil a činí od přelomu 80. a 90. let, v poslední době se vzrůstající intenzitou (Jugoslávie 1999, Afghánistán 2001, Irák 2003, Libanon 2006, Libye a Sýrie 2011, Mali 2013, Ukrajina 2014 a řada dalších). Paralelně s tím se kvantitativně urychluje prorůstání monopolů do státních struktur, které se jimi převrstvují, jak již bylo řečeno výše, a dochází k utužování státní monopolního stádia kapitalismu.

Tento proces vývoje kapitálu je objektivní a zákonitý. To je možné dokumentovat také na analogickém vývoji jednotlivých kapitálových center, kdy obdobné procesy probíhají v USA, Japonsku, Rusku, Číně. O podobné kroky se snaží i vládnoucí mocnosti EU, která je však

značně rozhárána rozdílnými zájmy a neřešitelnými problémy tohoto protilidového projektu.

Tento proces povede ke střetu kapitalistických center s výsledkem získání investičního prostoru pro některá kapitálová uskupení, zlikvidování nadbytečného neinvestovatelného kapitálu a nadbytečné pracovní síly. Tento proces bude krutý, násilný a kromě primárních i sekundárních ztrát na životech lidí jej může doprovázet totální katastrofa přírodního prostředí.

Výše popsany nastín není fatalistickým scénářem. Ke katastrofě nemusí nutně dojít. Faktorem však je, že soudobý společenskoekonomický systém i jeho politická scéna urychlily od hospodářské krize a prohloubení mezinárodních rozporů výrazně své agresivní, výbojné, protilidové tažení, které nakonec může uvrhnout velkou část světa do skutečné apokalypsy. Zda k ní dojde, nezáleží jen na rozvíjení rizikových faktorů ekonomické základny kapitalismu (k jakým patří např. rozdělení zbylých trhů mezi mocenská centra) a jejich projevů v politice, ale zejména na lidovém protikapitalistickém hnutí celého světa i českých zemí.

Vznik lidového hnutí coby reakce na historickou skutečnost je dialektickou historickou nutností, ale nezrodí se samo od sebe.

Neexistence silného revolučního marxisticko-leninského hnutí v mezinárodním měřítku po období politických převratů let 1989-1991 výrazně přispělo k současnému stavu. Revizionismem, oportunistem a dalšími negativními jevy rozvrácené strany zemí, kde bylo budování socialismu poraženo, přistoupily ke své léčbě ještě horšími prostředky, než které rozvrat reálného socialismu zapříčinily. Pouze v několika málo zemích a oblastech (např. Řecko, Turecko, Mexiko ad.) se pozvolna počíná revoluční hnutí stavět na vlastní nohy, zkvalitňovat a získávat masový vliv, moderní náboj a oslovovat mladé generace proletářů a dalších utiskovaných.

V Československu a následně v českých zemích a na Slovensku existuje revoluční marxisticko-leninské hnutí zcela roztržité, bez jednotného programu, agitace, propagace a další politické praxe. Fakt, že nebylo po roce 1989 sjednoceno a znovu budováno, je jednou z hlavních příčin současného stavu společnosti, kdy došlo nebo dochází:

- k odbourávání velké části základních lidských práv,
- k relativnímu, často k absolutnímu poklesu nebo stagnaci životní úrovně
- ke katastrofální úrovni ochrany spotřebitele k toxické či ošesně nekvalitní úrovni spotřebních statků
- k rozpadu Československa
- ke ztrátě drtivé většiny skutečné i velké části formální suverenity země prostřednictvím členství v imperialistických organizacích (EU, NATO, MMF, SB),
- dále ke ztrátě proletářské i pokrokově národní identity,
- k devastaci morálky, kultury a umění, úrovně školství, pokrokových hodnot.

KSČM nepředstavuje ani tvůrce ani představitele, tím méně sjednotitele revolučních sil. Od svého vzniku realizuje sociálně demokratickou politiku.

Jsmo přesvědčeni, že nastal čas sjednocovat a organizovat marxisticko-leninské revoluční síly českých zemí a Slovenska. Naším záměrem není ze střednědobého hlediska vytvořit volnou federaci podobných subjektů, protože by dle našeho názoru nemohla splnit svůj účel – postupný vznik jednotné politické strany nového typu směřující ke společensko-politické změně. Na druhou stranu nechceme, aby byly základy nové organizace budovány na principu demokratického centralismu, a to z toho důvodu, že bychom tím uzavřeli dveře velkému množství zájemců. Navrhujeme proto vytvoření organizace z představitelů různých komunistických, dělnických, antikapitalistických a pokrokových subjektů a jednotlivců, kteří se hlásí k marxismu-leninismu. Jako ideový základ pro budování organizace navrhujeme tento materiál, především jednotlivé body níže. Vše je samozřejmě určeno k diskusi, po níž voláme. Míru úspěšnosti spolupráce na základě tohoto ideového základu určí případný další vývoj organizace. Naším cílem je, abychom dospěli k vytvoření silné marxisticko-leninské revoluční strany.

Navrhujeme tyto základní společné principy

Naším ideovým základem je především komplexní teorie Marxe, Engelse, Lenina, jejich pokračovatelů a následovníků včetně myšlenek pokrokového odkazu dějin českých zemí a Slovenska, které vyústily ve vznik dělnického a komunistického hnutí v Československu a v budování socialismu. K jeho nejvýznamnějším představitelům se rovněž hlásíme.

Strategickým cílem naší organizace je systémová změna, vybudování socialismu a komunismu. Současný kapitalismus vytváří pro tuto revoluci objektivní sociálně-ekonomické podmínky.

Při hodnocení společenské reality nejen v minulosti, ale především v současnosti a pro budoucnost, budeme vycházet zásadně z dialekticko-materialistického pojetí dějin, z třídního přístupu.

V mezinárodní i vnitřní politice budeme přísně vystupovat proti imperialismu jako společenskému systému, ale také proti agresivním projevům kapitálu všech mocenských bloků.

Budeme nejen teoreticky, ale i prakticky vystupovat proti všem odrůdám fašismu a jeho příčinám, jakož i proti jeho politickému podhoubí, například proti buržoazním a maloburžoazním stereotypům, nacionalismu, šovinismu, fundamentalismu. Budeme důsledně odlišovat iniciátory fašizace a fašismu a ty představitele proletariátu a jeho možných spojenců, kteří demagogii manipulátorů podlehnou.

Jednou ze základních ideově politických zbraní působení v domácích poměrech i mezinárodním měřítku je proletářský internacionalismus, tzn. základem spolupráce v každém měřítku a rozsahu bude solidarita na bázi sociálně třídního zařazení jednotlivce, jeho zájmy a historická úloha v rámci své třídy.

Současný imperialistický svět považujeme za natolik propojený, centralizovaný jednotlivými mocenskými bloky a vedený třídně uvědomělou oligarchií, že je nemyšlenelné se mu postavit bez mezinárodní spolupráce revolučních marxisticko-leninských sil, která by měla časem vyústit ve vznik nové Komunistické internacionály. Součástí této spolupráce bychom chtěli být.

Hlásíme se k pokrokovým tradicím českého a slovenského národa, které v naší historii převažují. Stavíme se proti prepisování dějin, které právě na tyto tradice (husitství, protifeudální povstání a národní obrození, antifašistický odboj, budování socialismu) cílí. Považujeme se za vlastence, kteří chtějí reprezentovat proletářskou a utlačovanou většinu obyvatel ČR. Velká buržoazie ČR mnohokrát ukázala, že je kosmopolitní, protinárodní, ochotná, jako ve většině případů v minulosti, obchodovat se zájmy národa a porovnávat je jen se svými ekonomickými zájmy.

Rozhodně se stavíme také proti multikulturalismu jako specifické formě kosmopolitismu posledních desetiletí, který je dominantní vládnoucí ideologií a kouřovou clonou poroby utlačovaných národů kolonizované většiny světa. Jako takový multikulturalismus přímo či nepřímo plodí a podporuje růst nacionalismu a fašistických tendencí v určitých částech společnosti.

Abychom obnovili skomírající dělnické hnutí nejen v českých zemích a na Slovensku, budeme směřovat své členy do odborů, v prvé řadě do třídních odborů OŠCMS. Odborovou politiku považujeme za školu komunismu, a to i v případě, kdy budou naši členové, sympatizanti a spolupracovníci vstupovat do „žluťáckých“ reformistických odborů. I toto členství považujeme za důležité: zrádcovské je pouze vedení těchto odborů, nikoli členstvo, pokud třídně smýšlí a koná.

Komunističtí umělci se zapsali do pokrokových tradic českého a slovenského umění zlatým písmem. Dle našich názorů je třeba a je možné tuto frontu začít obnovovat, dávat komunistickým a jiným pokrokovým umělcům prostor, spolupracovat s nimi, zapojovat je do činnosti a široce je podporovat. Obnovení kulturní fronty budeme považovat za jednu z priorit.

Abychom představili alternativu současnému většinově konzumnímu nebo zpátečnickému trávení volného času, budeme se orientovat i na tuto oblast.

(Pokračování na s. 6)

(Pokračování ze s. 7)

S ohledem na odstup skoro sedmi dekád už není pamětníků mnoho, ale hrůzy války jsou v KLDK velmi důkladně a naturalisticky připomínány (obrazy, filmem, ale např. i prostřednictvím živých plastických výjevů s figurinami), takže i mladá generace cítí obrovskou nenávisť k vojskům USA a odhodlání bránit svou vlast před potenciální hrozbou jejich opětovného útoku, která nikdy za 65 let příměří nebyla zcela vyloučena. Pravidelná obrovská vojenská cvičení amerických sil v jižní Koreji se nekonají „jen tak pro parádu“. A americké válečné zločiny zmitají světem dodnes.

V září 2017 prezident USA Donald Trump dokonce na Valném shromáždění OSN připustil možnost, že KLDK může být z jejich strany „zcela zničena“. S přihlédnutím k tomuto faktu lépe pochopíme obrovskou organizovanost a disciplinovanost v severní Koreji, velké odhodlání jejího lidu k obraně vlasti a vysokou podporu svému vedení. Mnozí kritici sice tyto skutečnosti zpochybňují a snaží se veškeré jednání obyvatel severní Koreje hodnotit jako „vynucené“, ale i serióznějším odpůrcům s hlubším povědomím o této zemi je zřejmé, že masové nadšení pro věc národní nezávislosti a socialismu je zde velmi opravdové. Protože jej ze svého egoistického hlediska a optikou západní civilizace nedovedou pochopit, nezbyvá jim než se mu posmívat.

Zatímco severní část Koreje dosáhla velkých úspěchů v ekonomickém rozvoji a ve zlepšování životní úrovně lidu už před Korejskou válkou (kdy byla provedena pozemková reforma a znárodněna klíčová odvětví průmyslu, doprava a peněžnictví), jižní Korea upadala a sloužila hlavně jako zdroj surovin pro USA a Japonsko. Po desítky let byla ovládána fašistickými diktátory a jakýkoli odpor proti nim byl tvrdě potlačován. Komunistické a radikálně socialistické hnutí bylo prakticky vyhlazeno. Dodnes není možná existence stran a organizací komunistických či otevřeně podporujících KLDK. Ještě z nedávných let pocházejí zprávy o věznění občanů jižní Koreje za podporu KLDK či zadržování občanů KLDK unesených z Číny. Ačkoli je jihokorejská společnost silně ovlivněna protisocialistickou propagandou, úpadkovou kulturou a konzumerismem, její velká část stále smýšlí vlastenecky a touží po znovusjednocení a zdaleka není kritická a odmítavá ke KLDK jako téměř celá západní politická scéna. Otevřená podpora KLDK však zůstává trestná (např. i vyvěšení její vlajky). Přesto podporovatelé politiky severní části země existují a politicky se angažují. Zvláště osobnost prezidenta Kim Ir Sena se těší u pokrokových občanů na jihu velké úctě.

Jihokorejský režim po desítky let odpůrcem kapitalismu nejen vraždil, ale řadu jich dlouhodobě věznil. KLDK se podařilo prosadit vydání části z nich v I. polovině 90. let do severní části země. Například Ri In Mo (1917 – 2007) byl vězněn v letech 1952 – 1988 a do KLDK vydán o pět let později. Dnes stojí v Pchjongjangu jeho pomník.

Dlouholeté úsilí

Skutečnost, že politicky se obě části rozdělené Koreje vyvíjejí už po dobu třetí generace zcela odlišně a do značné míry protichůdně, představuje vážný problém pro otázku znovusjednocení. Zatímco vedení jižní Koreje usilovalo o znovusjednocení vždy jen cestou anexy KLDK a obnovy kapitalismu

v celé zemi, což by byla vítaná příležitost pro vojska USA posunout se o 700 km severněji na hranice Číny a Ruska, KLDK opakovaně představovala návrhy na nezávislé a mírové znovusjednocení nepodmiňované vítězstvím socialismu v jižní Koreji a snažila se vést jednání za tímto účelem po celé období (patří sem zejména Kim Ir Senovy tři principy národního znovusjednocení, desetibodový program velké jednoty celého národa, plán založení Federativní demokratické republiky Korjo a Kim Čong Ilova pětibodová politika velké národní jednoty). Jižní stranou byly veškeré návrhy po dlouhou dobu odmítány. Návrhy na vytvoření federace při zachování rozdílné společensko-politické formace na severu a jihu byly dosti odvážné s ohledem na výraznou početní převahu obyvatelstva jihu (dnes zhruba 25,5 milionu na severu a 51,5 na jihu) a postupné výrazné posílení jižního kapitalistického hospodářství silou imperialistických investic.

V letech 2000 a 2007 se konaly mezikorejské summity (v r. 2000 první setkání vedoucích představitelů obou částí země po jejím rozdělení), které přijaly deklarace ve snaze o zmírnění napětí a o ekonomickou spolupráci. K naplnění deklarací však nedošlo vinou závislosti jižního vedení na USA, hospodářských sankcí a blokády v důsledku kampaní v otázce jaderného vyzbrojení a lidských práv.

Podstatné je, že ani v letošním roce se nescházejí v Pchanmundžomu představitelé dvou vzájemně se uznávajících států, nýbrž že obě strany považují celé území Koreje za jeden stát, v jednom případě s hlavním městem Soulem a ve druhém s Pchjongjangem, a sebe za jediného jeho legitimního představitel. Někdejší socialistické státy uznaly jihokorejský režim (Korejskou republiku) až na přelomu 80. a 90. let a Čína v roce 1992. V jižní Koreji dodnes existují orgány pro správu severních oblastí a v KLDK není v mapách vyznačena demarkační linie.

Letošní mezikorejské jednání na nejvyšší úrovni není tedy ze strany KLDK žádnou změnou politiky, ke které by byla kýmkoli nebo čímkoli donucena, nýbrž pokračováním jejího dlouholetého úsilí. Světové veřejné mínění uznává, že k jednání došlo z iniciativy předsedy Kim Čong Una, který se v novoročním projevu vyslovil pro účast na zimních olympijských hrách v Pchjongčangu a ta byla ve velmi krátkém termínu důstojně zajištěna (a zaujala celý svět) a inicioval i setkání s prezidentem Mun Če Inem, za jehož účelem překročil demarkační linii na jižní stranu, což nejvyšší představitel KLDK učinil poprvé v dějinách. Skutečnost, že k podobnému summitu nemohlo dojít dříve, nutno hledat především ve změně jihokorejské politiky, v odvolání konzervativní prezidentky Pak Kun Hje (usvědčené korupčnice odsouzené po sesazení k vysokému trestu), a současně v dovršení linie vývoje sebeobraných jaderných zbraní KLDK, díky kterému bylo možné zastavit jejich testování, které bylo pro jižní stranu zámkou k odmítnutí spolupráce.

Pod tlakem sankcí a hrozeb

Dopad zániku světové socialistické soustavy na KLDK a zostřené výhrůžky a sankce v 90. letech vyvolaly nejtěžší období existence státu od příměří, známého jako *náročný pochod*. Korejská strana práce musela, vlastními slovy, „přijmout sérii tvrdých opatření, oznamujících poloválečný stav v zemi a deklarujících její rozchod se smlouvou o nešíření jaderných zbraní s ohledem na jaderné vydírání USA a obranu bezpečnosti a suverenity země

a národa“.

Jaderná obranyschopnost včetně vyvinutí mezikontinentálních balistických raket byla pro uhájení nezávislosti naprosto nezbytná. Celý svět ví, jak dopadly státy, které se snažily oponovat imperialismu USA a nebyly dostatečně ozbrojeny.

Období náročného pochodu socialistická Korea překonala a od počátku 21. století prošla rozsáhlým rozvojem. Zdrucující většina obyvatel podporovala své vedení v tomto nejtěžším období značného snížení životní úrovně a velkého nedostatku potravin, pohonných hmot a elektrické energie, ačkoli by zdánlivě nebylo nic snazšího než vyměnit národní nezávislost za dočasnou zahraniční pomoc. Tím spíše není pravděpodobné, že by mělo dojít k nepokojům či dokonce svržení socialismu v současnosti.

Sankcím rovněž čelí KLDK dlouhodobě a dokázala je překonat i za horších podmínek než nyní. USA vydaly od začátku 50. let asi čtyři desítky zákonů o sankcích proti ní, sankce Rady bezpečnosti OSN pod záminkou jaderných testů a vypuštění družic byly přijaty v letech 2006, 2009, 2012, 2013, 2016 a 2017. Tyto sankce sice všestranně blokují rozvoj země a zlepšování životní úrovně, přesto neustále vzniká rozsáhlá nová zástavba především bytových domů, ale i zařízení zdravotnictví a služeb, dochází k výstavbě a modernizacím továren a zemědělských podniků. Potravinová soběstačnost je zajištěna mnohem lépe než v 90. letech.

Většina obyvatel žije poměrně chudě ve srovnání se západní Evropou či Severní Amerikou, ale poměrně bohatě ve srovnání s velkou částí zbytku světa. Jednotlivec zde nemůže vlastnit továrnu, palác a většinou ani automobil či motocykl, ale také nemůže být nezaměstnaným, žebrákem nebo bezdomovcem či živořit kdesi v ghettu či slumu. (A na jihu je toho všeho opravdu hodně.) Zajištěny jsou sociální jistoty, které neexistují ani v mnoha „vyspělých“ západních zemích – bezplatné školství (včetně oděvů, vysokoškoláci navíc dostávají stipendia), zdravotnictví (včetně docházky lékařů domů či proplácení cest za nimi), bezplatné (či jen symbolicky zpoplatněné) bydlení, neplatí se žádné daně, naopak je placena dovolená a mateřská dovolená a rekreace, zajištění péče státu ve stáří a pracovní neschopnosti (odchod do starobního důchodu v 60 letech pro muže a v 55 pro ženy). Základní potraviny se přidělují, takže je dostává každý a nikdo nemůže zůstat nezabezpečen. Nemluvě už o vysoké úrovni kultury a životního stylu. Naskytá se tedy otázka, jestli takto vypadá „nejhorší místo na světě“, jak KLDK označil český prezident Miloš Zeman, a jestli je opravdu lepší „svoboda“ pracovat pro zisky kapitalistů, přespávat na lavičce, vybírat ve volbách z několika desítek podobných protilidových stran a v televizi z několika desítek programů plných odpadní „zábavy“.

„Perestrojka“ nebude

V KLDK nelze pozorovat žádné příznaky změny dřívější politiky, liberalizaci a ideologický příklon k takzvanému tržnímu socialismu. V letošním roce došlo první zahraniční návštěvou maršála Kim Čong Una k upevnění tradičních přátelských vztahů s Čínou. KLDK se však důsledně drží stanoviska soběstačnosti. Příznačné je, že z čínské kultury, plné dnes západního plevele a konzumního úpadku, exportovala jen revoluční písně a balet z Maovy éry. Je zřejmé, že vedení severní Koreje rozhodně usiluje o korektní vztahy s Čínou, Ruskem a dalšími státy odporujícími úsilí USA o světovládu (dobré vztahy má s řadou rozvojových zemí a je

aktivní v Hnutí nezúčastněných), a současně o zlepšení mezikorejských vztahů a oslabení vlivu USA a Japonska v oblasti. Přelomové je vyhlášení závazku o chystaném přijetí mírové smlouvy v tomto roce, která nahradí 65 let starou dohodu o příměří.

Naděje i obavy budí plánované jednání nejvyššího představitel KLDK s prezidentem USA. Válečný zločinec Trump, který ani ne před rokem vyhrožoval vyhlazením desítek milionů Korejců, je najednou náramně ochotný „vyjednávat“. V minulosti vedla diplomatická jednání socialistických představitelů s náčelníky imperialismu na jedné straně ke značným úspěchům (mezinárodní uznání SSSR, protifašistická koalice, vznik světové socialistické soustavy a zabránění 3. světové válce), na druhé i k tragickým chybám (liberalizace a ústup z revolučních pozic po jednáních Chruščova, Brežněva či Mao Ce-tunga s představiteli USA, naprostá kapitulace Gorbačovova vedení). KLDK se nepodřídila USA „po zlém“ a nic nenasvědčuje tomu, že by tak chtěla učinit „po dobrém“.

Nástup maršála Kim Čong Una do vedení lidové Koreje v roce 2011 vzbuzoval ve světě podezření, že se – zejména s ohledem na svůj poměrně nízký věk – stane korejským Gorbačovem. Ve skutečnosti byl korejským socialismus pod jeho vedením ideologicky i ekonomicky upevněn. Jeho nástup byl doprovázen výzvou k „mocné ideologické ofenzivě“, byla posílena vedoucí úloha Korejské strany práce a úloha základních organizací, proběhly sjezdy a konference významných společenských organizací a v květnu 2016 VII. sjezd Korejské strany práce.

Jak se mohly přesvědčit i české delegace přátelství na návštěvách v KLDK v letech 2017 a 2018, i v současnosti zde platí princip ideologie na prvním místě a je prováděna rozhodná kampaň proti pronikání imperialistické kultury a způsobu myšlení. Dobře je zde známo, že neuvědomělost mladé generace byla základní vnitřní příčinou pádu socialismu v řadě zemí včetně naší.

V zemi milované

Dvakrát jsem měl možnost pobývat osm dní v severní Koreji jako člen delegace přátelství. V dubnu 2017 a 2018. Leckdo namítne, že je to směšně málo na to, abych měl právo tamní společnost hodnotit. Budiž, ale na druhou stranu většina těch, kdo o této zemi hovoří a píší, tam nebyla nikdy. Komerční turisté toho moc o smýšlení místních neví, o politice se s nimi Korejci bavit nebudou. Opatrní jsou i vůči delegátům spřátelených organizací, ale je to naprosto pochopitelné, když cizinci socialismus buďto nikdy nevybudovali, nebo jej zradili a KLDK tím těžce ublížili.

Před několika lety se o KLDK šířily tak absurdní informace, jako že celé rodiny jsou zde likvidovány v plynových komorách za veřejného přihlížení. Něco tak nechutného jako popravu mladé nevinné ženy v prosklené plynové komoře za prohlížení okolí přitom ve skutečnosti představily poprvé USA ve filmu „Chci žít!“ v roce 1958. (Charles Chaplin o rok dříve natočil v Británii, kam byl nucen uprchnout před politickým pronásledováním z USA, geniální protikapitalistickou komedii „Král v New Yorku“, nadčasový výsměch konzumerismu.)

Později se přešlo na sofistikovanější způsob propagandy a tvrdí se, že severní Korea je něco jako ČSSR 80. let, kde je věrnost socialismu ryze formální. Já jsem viděl a zažil naprosto něco jiného. S kýmkoli jsem v KLDK hovořil, ten

byl pro věc socialismu naprosto nadšený. Korejci už dětského věku ve vsi vážnosti vyvěšují na ulice hesla jako „Braňme se za cenu svých životů“. Mladí lidé si zpívají vlastenecké a revoluční písně, které ostatně neustále znějí z amplionů na ulicích i třeba ve stanicích metra, z rozhlasu i z televize. Texty písní jsou z evropského pohledu někdy poněkud radikální, jako např. „Smrt americkým imperialistickým agresorům“ či „Mír je na našich bodácích“.

Strhující nadšení milionu účastníků vojenské přehlídky, manifestace pracujících a tanečních slavností k 105. výročí narození Kim Ir Sena (Dni slunce) 2017 či národního setkání ke Dni slunce 2018 těžko mohlo být vynucené. Snadno lze donutit velký počet lidí shromáždit se na jednom místě, ale těžko je donutit být šťastní. Porovnejte záznamy z masových shromáždění v ČSSR v 80. letech a v dnešní KLDK...

Jeden z mála zahraničních dokumentů, který skutečně dává nahlédnout do této společnosti, natočili ruští dokumentaristé v roce 2017 a jmenuje se příznačně „Nejšťastnější lidé na světě“.

V KLDK jsem se loni i letos setkával s velkou srdečností a živým zájmem o naši zemi a situaci v Evropě. Viděl jsem obrovské rozhořčení i slzy v očích při zmínce o obnově kapitalismu v naší zemi a pošlapání revolučních tradic. Politická a hospodářská pomoc Československa není zapomenuta, leckdo v Pchjongjangu zná třeba naše tramvaje i autobusy. Značka „Karosa“ zde má dosud to nejlepší jméno, nezávisle na sobě nám korejští průvodci potvrdili, že jsou to „nejlepší autobusy“, stejně jako „nejlepší trolejbusy“ pchjongjanské značky Čhollima vycházejí konstruktivně z našich autobusů Škoda, resp. Karosa. V Pchjongjangu jsem se setkal např. s ruským zpěvákem, který navštívil KLDK jako přítel již poestě, a ten po zmínce o mé vlasti začal „sypat z rukávu“ slova „Škoda, Tatra, Praga, Karosa, Jawa, Tesla, Supraphon...“ Propadal jsem se hanbou, pokud jsem měl hovořit o současné politické orientaci a hospodářství ČR a o tom, jak dopadly naše neslavnější podniky.

Ruský pěvec byl pravoslavný a líboval si, že KLDK naplňuje křesťanské ideály. V buddhistickém klášteře Pchjong se mladá korejská průvodkyně modlila se sepatýma rukama a prosila, aby tak byla vyfocena, zatímco soudruzi z Komunistické strany Nepálu ji přesvědčovali, že náboženství je opium lidu. Buddhistický kněz pronesl poděkování Kim Ir Senovi za zajištění obnovy kláštera po jeho zničení americkým bombardováním.

Mnozí Korejci vyloženě zářili nadšením nad tím, že se setkávají se zahraničními příznivci, zvláště když viděli na jejich saku odznaky s velkými vůdci. Děti nás často zdravily pionýrským pozdravem, a když náš autobus projížděl venkovskou oblastí, u silnice stojící žena zvedla pěst jako revoluční pozdrav.

„Byli jste jenom v Pchjongjangu, ale na venkov vás nevzali – tam byste teprve něco viděli!“, říkali a psali nám mnozí odpůrci a pochybovači po naší návštěvě v minulém roce. Inu, rok uplynul a na venkově jsme byli. Ve středu jsme jeli do *Hjangsanu*, města v provincii Severní Pchjongan, 150 km od Pchjongjangu. Všude vidíme obdělávaná pole a udržované sady se vzorné ostříhanými a upravenými stromy. V krajíně pracuje mnoho zemědělců na polích a při pasení stád. Probíhá také regulace vodních toků a rozsáhlá kampaň obnovy lesů.

(Pokračování na s. 9)

(Dokončení ze s. 8)

Na traktorech při polních pracích často vlají rudé prapory, můžeme vidět také jednotlivé pracovní skupiny pochodující v čele s rudým praporem.

Rok přelomu?

Letošní rok 70. výročí vzniku

Korejské lidově demokratické republiky může být pro Korejský poloostrov rokem přelomu. Každopádně, cesta ke znovusjednocení Korejského poloostrova bude ještě obtížná a složitá. Zdá se, že o odchodu amerických okupačních vojsk se jihokorejské vedení neodvážá ani uvažovat, natož hovořit. Těžko lze mávnutím kouzelného proutku naráz spojit národ, jehož jedna část je

po tři generace vychovávána v duchu kolektivismu a jednomyslné jednoty, odděleně od většiny projevů buržoazní morálky a kultury, s oddělením telefonů i internetu od zbytku světa, přičemž návštěvníci této země se nepohybují bez průvodců, a druhá část naproti tomu žije v tvrdém kapitalismu plném příkrých třídních rozdílů a se všemi nedostatky v sociální i kulturní

oblasti, devastovaná sedmi dekádami amerikanizace.

Sovětský svaz (zpočátku Sovětské Rusko) byl nejdéle existujícím socialistickým státem v dějinách lidstva – 74 let. Brzy tuto první příčku převezme Korejská lidově demokratická republika. A je v zájmu společenského pokroku, aby to bylo nadlouho. Nejen z důvodů vnitřních, protože obnova kapitalismu by byla

sociální i kulturní tragédií 25 milionů lidí, ale i na mezinárodní scéně, protože tak rozhodný hlas proti imperialismu jako KILDR nepozvedá nikdo jiný.

Lukáš Vrobel

Více informací o aktuálním dění v KILDR na internetových stránkách <http://www.kldr.info>

VÝCHODNÍ POLITIKA VLÁDY „VELKÉ KOALICE“ CDU/CSU – SPD VE VZTAHU K ČSSR V ROCE 1968

Východní politika tzv. „velké koalice“ stran CDU/CSU a SPD se v roce 1968 ve vztahu k Československé socialistické republice rozvíjela a realizovala za zvláštních podmínek a okolností. Jejich podstatou byla hluboká celospolečenská krize v Československu, která narůstala od ledna 1968. Bylo to období zostřeného světového třídního antagonismu mezi kapitalismem a socialismem. Východní politika výše uvedené vlády ve SRN a její realizace ve vztazích k ČSSR v roce 1968 představovala důležitý průsečík v celém systému boje mezi kapitalismem a socialismem v 60. letech minulého století, za podmínek, kdy imperialismus kombinoval v boji proti socialistickým zemím použití vojenských i nevojenských prostředků.

Agrese USA ve Vietnamu a nová taktika vlády „velké koalice“ ve SRN, ve vztazích k evropským socialistickým zemím a zejména k ČSSR v roce 1968, to potvrzovaly. Obecný cíl imperialismu v boji proti socialismu byl a je jeden. Všemi prostředky, za použití všech metod, cest a prostředků maximálně oslabovat socialistické země, jejich jednotu a spojení se Sovětským svazem. Zkoumání východní politiky západoněmeckého imperialismu v rámci nové taktiky a koncepce vlády „velké koalice“ ve vztahu k Československé socialistické republice v roce 1968 představuje jen určitý a poměrně malý časový úsek v období let 1966-1969, kdy uvedená vláda v SRN působila. Přesto ale na vztahu k ČSSR v průběhu roku 1968 se potvrdila v celém rozsahu a obsahu obecná Leninova strategicko-koncepční teze, že „...přechod od kapitalismu ke komunismu je celá dějinná epocha. Dokud tato epocha neskončila, vykořisťovateli nevyhnutelně zbývá naděje na restauraci“ (V. I. Lenin, sv. 28, Praha 1959., s. 258.)

Ve vztahu k ČSSR se obsah nové, upravené taktiky vlády SRN v roce 1968 odvíjel od celkové globální strategie a taktiky kapitalistických zemí, zvláště USA. Strategie USA vycházela také z myšlenek, obsažených v publikaci J. F. Kennedyho „Strategie míru“. V polovině 60. let se taktika kapitalistických zemí v působení na socialistické země dále zdokonalovala a rozvíjela. Šlo o to, aby kapitalismus působil vedle agresivních válek (Vietnam) na socialistické země „mírovými prostředky“, tedy méně nápadně, nikoliv méně nebezpečně. V podmínkách východní politiky vlády „velké koalice“ to znamenalo všestranné promyšlení všech taktických možností ve vztazích k ČSSR v roce 1968. Tím také i k ostatním zemím obranného paktu „Varšavské smlouvy“. Důraz na novou taktiku byl ve vládě SRN položen ještě před rokem 1968. Vláda kancléře Dr. K. G. Kiesingera si byla velmi dobře vědoma toho, že v Evropě, která měla přes 600 milionů obyvatel, má socialismus nejsilnější pozici, že frontální otevřený útok proti socialistickým zemím již není a nebyl ani dříve možný, nechtěl-li velkokapitál SRN rozputat novou světovou válku.

Proto byl ve vládě „velké koalice“ položen tak velký důraz na „novou východní politiku“, čemuž lze nyní již rozumět jako nové taktice v oblasti východní politiky. Nová taktika vyhovovala také SPD, která byla ve vládě „velké koalice“ koaličním partnerem stran CDU/CSU. Bylo skutečností, že vláda USA a osobně L. B. Johnson, bývalý prezident USA, už v roce 1964 na základě Memoranda W. Brandta o vztazích k východoevropským zemím, které bylo na podzim 1964 zasláno ministru zahraničí USA D. Ruskovi, příznivě hodnotil novou taktiku SRN v oblasti východní politiky. SPD na základě stanoviska USA formulovala svůj předvolební program v roce 1965. Možnost vytvořit „velkou koalici“, vládu CDU/CSU-SPD, byla potvrzena nejen ze strany unionistických stran, ale také z USA. Ty vedly agresivní válku proti lidu Vietnamu. Současně v Evropě byla prosazována americká koncepce „stavění mostů“. To USA považovaly za cestu k nové taktice oslabování socialistických zemí. Na jedné straně agrese ve Vietnamu a na druhé straně v Evropě jakési libánky v podobě politiky slibů. Sladění postupů USA a SRN v podvrtném působení proti Československu a dalším zemím Varšavské smlouvy bylo skutečností.

Nešlo už jen o příbuzná, taktická stanoviska a východiska v oblasti východní politiky mezi USA a SRN. Zde šlo již o to, že vláda „velké koalice“ nové taktické zásady rozpracovala a ve vztahu k socialistickým zemím také realizovala. Ve vztahu k agresi USA proti lidu Vietnamu to byl taktický protipól v Evropě. Nová kvalita „východní politiky“ se v celé šíři prokazatelně ukázala v praxi ve vztahu k Československu v roce 1968.

Problémy v ČSSR

Kromě toho, co bylo uvedeno, je nutné vidět v plných souvislostech také podmínky v Československu, které umožnily v roce 1968, že se mohla „nová“ taktika v rámci „nové východní politiky“ SRN realizovat. Vývoj v 60. letech v ČSSR vedle ekonomických problémů a potíží byl charakterizován také tím, že se v politice KSČ oslabovala úloha a funkce marxisticko-leninské teorie, zatímco na druhé straně narůstal vliv revizionistických a oportunistických názorů a tendencí. V souvislosti s tím a na takovém základě se objevovaly i nejrůznější výklady výstavby socialismu, vedoucí úlohy strany, diktatury proletariátu, proletářského internacionalismu, vztahu národních a internacionálních faktorů v politice KSČ. Nové metody v boji mezinárodního kapitálu proti socialistickým zemím, které se stále více promítaly do oblasti zahraniční politiky vlády „velké koalice“ kancléře Dr. K. G. Kiesingera, nebyly v politice KSČ v dostatečné míře a hloubce analyzovány. Vláda zmíněného kancléře pečlivě sledovala a analyzovala vývoj v Československu. Podle výsledků rozborů a analýz upravovala své taktické přístupy ve vztazích k ČSSR.

V Československu v roce 1968 došlo k aktivizaci stoupců

maloburžoazního myšlení a některých směrů – jako na příklad existencialismu, novopozitivismu, kosmopolitismu... Byl to důsledek předchozího vývoje. Zdůrazňovala se potřeba boje proti nežádoucím ideologiím, ale důsledný rozbor a odpovídající řešení v prospěch posilování socialismu nepřicházely. Socialistický vývoj v Československu se zpomaloval a nevycházal z jasné vývojové koncepce. Tento stav nebyl pro vládu „velké koalice“ neznámý. Tak například ministr financí v uvedené vládě několikrát po lednu 1968 upozorňoval, že zvýšená pozornost SRN na Československo se všestranně vyplatila. V polovině 60. let diplomacie SSSR zdůrazňovala klíčové otázky vztahů k německé otázce. Šlo především o společný závazek bývalých antifašistických velmocí – Sovětského svazu, USA, V. Británie a později i Francie – „zajistit, aby Německo už nikdy nebylo schopno rušit světový mír“. (Německá otázka 1945-1963, Praha, NPL 1964, s. 55) Sbližování Francie se Sovětským svazem pomáhalo posilovat politiku mírového soužití. V březnu 1966 vláda Francie oznámila, že vystupuje z vojenské organizace NATO. USA byly požádány o stažení svých zástupců v vojenských orgánech NATO a z velitelských struktur bloku. Názory tehdejšího prezidenta Francie generála de Gaula pozitivně působily uvnitř SRN. Na realistické myšlení v SPD, FDP, KSN, DFU. Na veřejné mínění ve SRN vůbec. W. Brandt 31. května 1965 před odletem do Paříže prohlásil, že „závazky USA v Evropě nejsou nezbytné a nenahraditelné, a že nastal čas, kdy Evropa by opět měla nabýt sebevědomí, aby se mohla stát v budoucnu rovnoprávným partnerem USA“. (AFP, 31. 5. 1965) Vedení SPD na velkém aktivu 11. ledna 1965 potvrdilo svou pružnější koncepci východní politiky. Zásadně se vycházelo z obsahu Memoranda W. Brandta z podzimu 1964 o vztazích SPD k východoevropským zemím. Rozšiřovat obchodní a ekonomickou spolupráci, uvolňovat obchodní vztahy i vztahy politické, zřít se násilí ve vzájemných vztazích, rozvinout vědeckotechnickou spolupráci... Rainer Barzel (CDU/CSU) prosazoval na 13. Spolkovém sjezdu CDU 28. 3. 1965 zásadu, že SRN „musí posilovat sousedské vztahy na všechny světové strany“. Vedle toho se tam objevil názor, že „východoevropské země“ patří k západní Evropě. Z. Brzezinski upozorňoval, že vztahy s Východem se budou dlouhodobě realizovat především na ekonomické oblasti.

Vláda ČSR v létě 1958 navrhla vládě SRN kancléře Konráda Adenauera normalizaci vztahů a zřít se politiky násilí. Vláda SRN ani neodpověděla. Bylo zřejméjší, po jaké linii chce k Československu postupovat. K tomu je nutné dodat, že to byla vláda Adenauera 1949-1963, která masově podporovala revanšistické spolky proti ČSR, proti dohodám z Jalty a Postupimí z roku 1945. Adenauer jim sliboval nový pochod na Východ, ale jen za podmínek plného vyzbrojení SRN. Dodával k tomu vždy zásadu, že nové tažení na Východ musí být záležitostí Západu jako celku, SRN sama by zahynula.

Postoj socialistických zemí

Členské státy Varšavské smlouvy v Bukurešti 5. 7. 1966 na zasedání Politického poradního výboru požadovaly, aby vláda SRN v praxi dokazovala jednotu slov a činů – v oblasti „východní politiky“. Vláda CDU/CSU-SPD za kancléřství Dr. K. Kiesingera pod legendou zájmu o přátelství s ČSSR sledovala velmi pečlivě praxi nástupu a postupů pravicových, antisocialistických sil v naší zemi z hledisek své taktiky ve východní politice. Avšak nelze přímou jen černobílou obraz o situaci v ČSSR v roce 1968. Existovaly zde síly pro socialismus. Na vlivu získávaly síly antisocialismu a antikomunismu. Také situaci uvnitř vlády „velké koalice“ je nutné v průběhu roku 1968 posuzovat diferencovaně. Z hledisek taktiky a postupu vůči ČSSR. Podstata antisocialismu zůstávala jak u unionistických stran, tak i u SPD. Výjimku tvořila KSN, která odmítala nepřátelské kroky ve vztahu k Československu. Když je řeč o Dr. K. G. Kiesingerovi, je nutno doložit fakta. Za války pracoval ve vedení společnosti Interradio. Měl zkušenosti z vedení psychologické války za druhé světové války proti armádám USA a V. Británie.

Byl členem NSDAP od roku 1933, číslo legitimace 2 633 930. Vláda SRN byla jednou z prvních, která dostala zprávu o personálních změnách ve vedení KSČ. Pátého ledna 1968 v 16,44 hod. bleskově telefonoval z Prahy do Mnichova zpravodaj bavorského rozhlasu v Praze Hans Hoffmann: „Právě jsem se dozvěděl, že Alexandr Dubček je zvolen prvním tajemníkem. Vím to teprve několik minut a dejte to do zpráv včas, jsme tak první na celém světě, kteří to vědí.“ (Rok 1968, necht' mluví fakta, Praha 1970, s. 4.) Zatímco pravice v Československu první týdny po lednovém plénu zkoumala půdu a možnosti, sbírala síly a spojení, opatrně postupovala a určovala svou taktiku, tak na Západě se začaly objevovat první obrisy formujících se taktických zahraničních politických postupů vůči ČSSR. Z. Brzezinsky nabádal: USA a SRN musí pečlivě sledovat vnitřní vývoj v Československu. Západ musí reagovat uměrně. (Foreign Affairs, č. 2, 1968). Tisk ve SRN začínal rozvíjet kampaň proti ČSSR: „Praha usiluje o otevření na Západ. Od nového vedení se očekává změna kursu“. (Frankfurter Rundschau, 8. 1. 1968); „Praha chce dohody s Bonnem; za tím účelem je v Praze ustaven tým, který zkoumá možnosti, jak se SRN jednat. Musí se ovšem počítat i s překvapivými obraty situace v ČSSR.“ (National Zeitung, 14. 1. 1968, Basilej) Odvolání prezidenta ČSSR A. Novotného by mělo znamenat zavedení nové vnitřní a zahraniční politiky Československa. Vláda SSSR navrhla vládě SRN uzavřít dohodu o zřeknutí se násilí ve vzájemných vztazích. Tento návrh vláda SRN odmítla.

Aktivita spolkové vlády Německa

Vláda kancléře Kiesingera po navázání diplomatických styků

s Rumunskem a při daném zkoumání československého vnitropolitického vývoje se rozhodla pro obnovení diplomatických styků s Jugoslávií. Byly přerušeny v červnu 1967 v souvislosti s izraelskou agresí proti arabským zemím. Přístup k tomuto aktu ze strany SRN, tak jak ukázal další vývoj v ČSSR, měl být jakýmsi příkladem pro ČSSR. Bezprostředně po 31. lednu 1968 se urychlily některé akce vlády SRN k Československu. Sedmého února 1968 mezi SRN a ČSSR byla provedena výměna ratifikačních listin o uzavření obchodní dohody z 3. srpna 1967. Za tři dny – 18. února 1968 přijel do Prahy Dr. Otto Heipertz. Byl vládou kancléře Kiesingera pověřen funkcí vedoucího obchodního zastupitelství SRN v Praze. Obdobně jako ostatní vedoucí obchodních misí SRN ve východoevropských zemích byl i Heipertz pověřen konkrétními politickými úkoly. Především prováděl politicko-hospodářský průzkum v ČSSR. Zvláště se zajímal o vývoj v politické oblasti, o vztahy k reformám, k Sovětskému svazu, k postojům mladé generace a k projektu změn v politické sféře. Takové informace byly ihned zasílány kancléři SRN. To se vztahovalo také na schůzku představitelů komunistických a dělnických stran v Budapešti ve dnech 26. 2. - 5. 3. 1968. Šlo o konzultace politického, ekonomického a mezinárodně politického charakteru. Z této schůzky odešla delegace Komunistické strany Rumunska. Ve vládě SRN tento krok byl vítán jako odklon od politiky ostatních komunistických a dělnických stran v socialistických zemích.

Uvnitř SRN se od začátku roku 1968 projevovaly některé kroky směřující k mimoparlamentnímu posuzování vnitřní i zahraniční politiky. Formovala se mimoparlamentní opozice. Druhého února 1968 se v Offenbachu představilo „Socialistické centrum“. Byl to organizační i akční výraz sdružení řady organizací, které se kriticky dívaly na vývoj vnitropolitických poměrů uvnitř SRN. Zejména na aktivizaci neofašistických proudů, revanšistických organizací, na jejich neblahý vliv na mladou generaci. V únoru 1968 se výrazně aktivizovala činnost KSN, která pracovala od roku 1956 v ilegilitě. Podporovala politiku normalizace vztahů se socialistickými státy.

Socialistické země podporovaly boj vietnamského lidu s americkým agresorem. Rozhodně odmítaly názory vojenskoprůmyslového komplexu SRN, že SRN musí mít přístup k jaderným zbraním. Vláda kancléře Kiesingera oceňovala postup Rumunska. Vývoj v ČSSR v březnu 1968 naznačoval, že Československo by mohlo být další zemí, která by více prosazovala své „vlastní národní zájmy“. Kiesinger proto nabádal k promyšleným postupům vůči ČSSR. Na důvěrné poradě v březnu hovořil o tom, že SRN si dobývá postupně „výhodnější pozici v působení na SSSR“. Co znamenala „platforma“ zahraniční a německé politiky SPD?

(Pokračování na s. 10)

(Dokončení ze s. 9)

Byla přijata na sjezdu SPD v březnu 1968. „Životním zájmem německého národa je v první řadě zajištění míru.“ Sjezd se postavil za pružnější pojetí východní politiky, jak předložil předseda strany W. Brandt ve svém memorandu z podzimu 1964. Podle W. Brandta západní a východní politika má stejné pořadí důležitosti. Musí sloužit míru. Kancléř SRN Kiesinger na důvěrných poradách zdůrazňoval potřebu nové politiky jeho vlády ve východní politice. „Minulé vlády SRN chtěly dosáhnout osvobození východoevropských zemí frontálně, ale naše současná politika uvolňování napětí směřuje k tomu, aby tohoto cíle dosáhla oklikami a postupně.“ Značně byly zesíleny útoky proti NDR. „Toto chorobné ložisko musíme lokalizovat, a nakonec úplně odstranit.“ Halsteinova doktrína připouští výjimky pro vyšší zájmy.

Nepřetržitá pozornost zvláštních služeb SRN, USA a NATO byla věnována stavu ekonomiky ČSSR. Neodpovědná politická pravice v Československu umožňovala, že SRN i USA získávaly přísně důvěrné zprávy a informace. A. Brumberg, spolupracovník CIA, získal v Praze 26. dubna 1968 velmi důvěrnou zprávu o stavu a poměrech v československém národním

hospodářství. Dne 17. května 1968 Senát USA projednával návrh zákona tzv. „Československý východní akt 1968“. Nabízená finanční půjčka pro ČSSR mohla být poskytnuta až do výše 500 milionů dolarů. Také SRN měla připraven návrh – finanční půjčku pro ČSSR. Dne 30. dubna 1968 skončila v Praze, v Ústavu pro mezinárodní politickou ekonomii „vědecká konference“. Byl přijat program v rámci nové zahraničně politické orientace ČSSR. „ČSSR bude formulovat vlastní stanovisko k základním otázkám světové politiky, vycházející z reálného poměru mezinárodních sil a z vědomí, že je aktivní součástí revolučního procesu ve světě.“ Vývoj v Československu měl podle záměrů pravice a zemí NATO ovlivňovat vnitřní poměry v Sovětském svazu.

V průběhu roku 1968 v Československu BND prováděla nepřetržitě rozbor poměrů u nás. Její orgány prováděly systematický výběr osob z řad západoněmeckých občanů přijíždějících tehdy do Československa. Řada z nich přímo plnila dílčí i větší zpravodajské úkoly na území ČSSR. Tato metoda práce BND proti ČSSR v roce 1968 byla v popředí pozornosti a činnosti uvedené služby. Podstatné bylo, že šíře vlivu a obsahu BND byla široká. Jen za první pololetí roku 1968 přicestovalo do Československa kolem 368 tisíc občanů SRN. Pro

přehled několik údajů. Vztahují se k roku 1968. Roční rozpočet BND činil okolo 100 milionů marek. Centrála BND se nachází v Pullachu. Z 5 500 pracovníků BND pracovalo 3 tisíce v centrále, 2 500 v různých institucích a pobočkách. Podle pramenů SRN asi 80 % informací, které dostávala BND z východní Evropy, pocházelo od BND. Vedení BND 22. května 1968 předalo vládě SRN speciální zpravodajský podkladový materiál, který pojednával o vnitropolitické situaci v Československu.

Plán diverze proti Československu v roce 1968

Prohlubující se krize v československé společnosti pobízela také aktivita revanšistického hnutí jako celku uvnitř SRN. Walter Becher chtěl využít tehdejších ekonomických potíží v ČSSR pro návrat odsunutých Němců do Československa. Drzost a troufalost protičeskoslovenského revanšistického hnutí neznaly mezí. Česká pravice jim slibovala návrat, dvojí občanství, „úpravy“ majetkových záležitostí apod. (H. Sander, Přesídlelecký revanšismus v západním Německu, Praha 1972, s. 132-156, 200-202...). Největší nebezpečí nejen pro ČSSR v roce 1968, ale pro mír v Evropě a ve světě představovaly dobrodružné vojenské

diverzní plány SRN. Byly vypracovány představiteli německého vojenskoprůmyslového komplexu, pravicových sil, stoupců neofašismu. Značnou aktivitu v roce 1968 projevoval F. J. Strauss. Americká agrese ve Vietnamu a zejména izraelská agrese proti arabským zemím v červnu 1967 byly pro vojenské kruhy a zvláštní jednotky Bundeswehru významným strategickým modelem. Vojenskostrategické spekulace vůči ČSSR v roce 1968 vycházely ze základního cíle, pokusit se změnit poměr sil v Evropě v prospěch NATO. Československá krize a její vyhodnocení ve vládě „velké koalice“ 22. května 1968 jako by dávaly za pravdu vojenskostrategickým koncepcím Bundeswehru a NATO. Za 183 dnů po izraelské agresi připravila tajná strategická skupina generálů Bundeswehru návrh diverzní operace „Zástava“ proti územní suverenitě Československa nebo NDR. V roce 1968 se v SRN výzkumem Východu zabíralo na 90 institucí.

Podstata zmíněné operace spočívala v rozpracované vojenskostrategické variantě možné, omezené konvenční války proti ČSSR nebo proti NDR. Zmíněný plán byl projednán na 140. zasedání Spolkového sněmu v prosinci 1967. 5. prosince 1967 plán schválil kancléř SRN Dr. K. G. Kiesinger. Za

podmínek hluboké krize v Československu nebo v NDR, při chaotickém vývoji, informačním zmatku, rozpadem moci... měly speciální jednotky bundeswehru vyvolávat pohraniční konflikty, rozvíjet širší psychologické operace s přechodem k polovojenským akcím na státní hranici ČSSR s diverzními skupinami bundeswehru. Eskalace měla být završena nasazením uvedených skupin na západní hranici ČSSR. Mělo jít o 40 tisíc - 50 tisíc speciálně připravených vojáků Bundeswehru. Taková akce měla být provedena bleskově, aby mohlo nastoupit „politické řešení“. Průnik přes naši státní hranici měl činit 80-100 km. Tam se zastavit, akci měla vláda SRN bleskově oznámit Radě bezpečnosti OSN a oznámit svou připravenost k jednání. Celý projekt „Zástavy“ byl v prosinci 1967 přijat v NATO jako projekt „MC-14/3“. Jednat se mělo o návratu části odsunutých Němců do Československa. Co se jim slibovalo, bylo už řečeno. Řešení československé krize v roce 1968 silami Varšavské smlouvy znemožnilo, aby se německý diverzní útok na naši západní hranici realizoval.

Josef Groušík

Ostrá reakce na izraelskou vraždu mladé palestinské zdravotní sestry

Ve zprávě ze 4. června 2018 se člen zahraničního výboru Odborového sdružení Čech, Moravy a Slezska Martin Peč vyjádřil k vraždě 21leté palestinské zdravotní sestry izraelskými vojáky. Zprávu přinášíme v úplném znění:

Ani já, ani odborová organizace, jejímž jsem členem, jejímž mám být čest členem, ani já, ani české třídní odbory nebudou mlčet proti tichu, které se rozhostí pokaždé, když Izrael spáchá nějaký teroristický čin, zločin proti lidskosti, nějakou další genocidní akci. Nebudeme mlčet k etnickému čištění území Palestiny, výstavbě nelegálních osad, vyhánění původního obyvatelstva, šikaně,

agresi a vraždění. Případ poslední oběti masakru v Gaze, izraelskými vojáky zastřelené jedenadvacetileté palestinské zdravotní sestry Razan al-Najar, která byla zavražděna dvěma střelami do zad, když zrovna dávala pomoc raněnému, je tak kriminální a odsouzeníhodný, jako Izrael sám.

Ti, kteří v České republice mluví tak často o lidských právech, jsou ve světle skutečnosti jen uplacení pokrytci a loutky. Řeknu vám do očí: Kde je vaše svědomí, když Izrael vraždí? Kde je vaše svědomí, když se den co den dozvídáme o dalších a dalších obětech sionismu? Kde je vaše svědomí, když před Izraelem den co den poklonkujete?

Tento případ, stejně jako nedávný případ 60 zavražděných Palestinců, jako izraelské nálety na syrské území a jako další kriminální činy pohrdající mezinárodním právem i lidskostí obecně, dávají všem demokraticky cítícím lidem jedinou odpověď, kterou naplno říkají lidé od Irsku až po Jihoafrickou republiku: Je nezbytné bojkotovat Izrael!

Brát si za rukojmí oběti rasové perzekuce, nacisty vyvražděné spolubojáky židovského původu v letech německé okupace a druhé světové války 1939-45 jako alibi k pogromistické politice Izraele vůči původnímu obyvatelstvu považují za odporné.

Jsou to špinavé ruce novodobých esesáků, které se otírají o bezejmenné hroby mrtvých v Osvětimi, Treblince, Chelmnu a dalších místech, aby beztrestně uskutečňovali své kriminální plány na vyhlazení jednoho národa a dominanci v jednom regionu.

Antisemitismus a sionismus jsou dvě strany jedné mince. Sionismus byl, je a bude zvrácenou rasistickou ideologií, ideologií nadvlády jedné entity a etnického čištění. Výroky izraelských představitelů jsou stejné krevní skupiny, jako výroky nacistických pohlavářů. Nezáleží na rekvizitách, podstata je stejná!

Jakákoli propagace ideologie

sionismu a režimu v „Izraeli“ v našem regionu a státě je na stejné úrovni jako popírání holocaustu! Před pravdou se nedá schovat, pravda nelze zamlčet!

Gangsteři z Tel Avivu musí tvrdě zaplatit za vyvražďování palestinského lidu a za podporu terorismu v Sýrii, za vyzbrojování Islámského státu, za podporu fundamentalismu!

Martin Peč
stavkuj.cz

KSM na solidární misi v Luganské lidové republice

Členové Komunistického svazu mládeže se v květnu zúčastnili solidární mise do Luganské lidové republiky, pořádané Společností přátel Luganské lidové republiky a Doněcké lidové republiky. Uvádíme reportáž z této cesty.

„Takže pak jedete do Moskvy a Kalinigradu s cestovkou, je to tak?“, ptá se s typickou skepsí rostovský celník. „Ano, ano, tak nějak.“ S touto drobnou lží začala naše cesta do jedné z nejzajímavějších a nejdiskutovanějších zemí dnešní doby: Luganské lidové republiky (LLR). Z Rostova do samotného Lugansku to pak byla několikahodinová cesta minibusem, kde jsme se seznámili s účastníky antifašistické konference, která se shodou okolností také konala v LLR a jejíhož programu jsme se částečně také účastnili.

Byli jsme do lidové republiky vpuštěni po asi hodinovém zdržení na hranicích; dle zkušenějších cestovatelů to je velké štěstí, často se prý i stávalo že člověk byl hodiny vyslýchán ruskými celníky. Zvládli jsme to tedy... Byli jsme v LLR. Cestou do Lugansku jsme pozorně sledovali každý kousek krajiny. Překrásná jarní příroda jen s obtížemi skrývala stopy kruté války: Mnoho vesnických domů a budov bylo zničeno, po cestě jsme minuly rozstřílený tank, přeměněný na

památník.

Dorazili jsme do Lugansku, kde vedoucí naší delegace Jaromír Vašek zařídil ubytování na školních kolejích. Avšak nebyli jsme na dovolené, takže byt jsme celou noc trávili na cestě, o odpočinku nemohla být řeč, program byl neúprosný (ostatně nabitý program a málo spánku nás doprovázely po celou dobu, ale to bývá pravidlem na politických cestách).

Protože celkových akcí bylo velké množství tak zde nebudu hovořit o všech, ostatně J. Vašek psal reportáž den po dni, kde se rozepisuje o každé jedné akci. (Umístěny jsou na stránkách nwo.org, pozn. red.)

Chtěl bych v této reportáži vyzdvihnout především ty nejzajímavější a nejvíce obohacující zážitky. Co se týče Lugansku jako města, je třeba říct, že i přes značnou destrukci si zachoval svůj půvab. Velká část poničených domů byla již opravena či se aktivně opravuje. Mimořádně mu také slušel jarní šat, kdy nebyl oděn jen do slunce a rozkvetlé zeleně (velkou část rozlohy města tvoří parky), ale také slavnostní výzdoby, neboť se slavily hned dva největší svátky: Vítězství ve Velké vlastenecké válce 9. 5. a Den republiky 12. 5. Jsa komunistou, musím říct, že bylo velmi příjemné tento svátek slavit ve městě plném plakátů a bannerů oslavujících hrdinnou Rudou armádu, kde většina

kolemjdoucích hrdě nesla svatojiřskou stuhu a kde se školy skvěle propracovanou výzdobou ve formě rudých vlajek a srpů s kladivem, pod kterými děti hrály divadelní představení s tematikou VVV. Ostatně pro obyvatele LLR a DLR je tento svátek přímou paralelou k dnešním událostem a odkaz SSSR byl, ještě více než nějaké národní rozdíly, hlavním důvodem k mobilizaci obyvatel proti majdanovské juntě. Ostatně všechna města v LLR jsou plná opečovávaných sovětských památníků a monumentů (a že jich bylo opravdu mnoho).

Hlavním cílem naší cesty bylo otevření českého kulturního centra na univerzitě Dalja v Lugansku. Byl to ohromný počín, na kterém má největší podíl J. Vašek. Oficiální otevření Kulturního centra Julia Fučika proběhlo velmi slavnostně, místy jsem se cítil až zahanbeně, univerzita si připravila bohatý kulturní program s mnohými výstupy, na zahájení dorazilo i několik ministrů, byli jsme v národní televizi (ostatně do televize jsme se dostali několikrát). Ale nebylo to ojedinelé. Všechna místa, která jsme navštívili, si toho velmi cenila, srdečnost obyvatelům LLR rozhodně nechybí (a skvělé kulturní programy a rauty taky ne).

Jak řečeno v úvodu, v době naší návštěvy probíhala i antifašistická

konference. Ta neměla až tolik povahu konference, skutečná konference se konala jen jediné odpoledne, zbytek týdenní akce měl víceméně poznávací charakter. Luganští ostatně velmi jasně dávali najevo, jaký ta celá akce pro ně má význam. Oni si nedělají iluze: Dobře vědí, že vlády eurounijních zemí stojí jednoznačně na straně Ukrajiny. Ale i zde mají své spojence, především antifašisty a komunisty. A právě přes ně a přes ten sice malý, ale existující mediální dopad, který mají, může vláda LLR kontrovat mainstreamové proukrajinské rétorice. Proto ta konference byla spíše poznávací než cokoli jiného. Pak zde byla i velká medializace z jejich strany: Chtěli svým občanům ukázat, že antifašisté z Evropy jsou na jejich straně. Působilo to místy až komicky, když 50letý italský antifašista v kožené bundě a nepraných džínách byl srdečně vítán luganskými zástupci pečlivě upravenými a slavnostně oděnými. Konference vrcholila skutečně slavnostním způsobem, 9. 5. koncertem skupiny Banda Bassotti v Stachanově (jediném městě pojmenovaném po dělníkovi, jak se chlubil místní starosta), v jehož finále kapela prezentovala velký transparent s nápisem „Vítězství bude naše!“ Velmi silný zážitek, člověk nemůže než porovnat s našimi některými „antifašisty“, kteří vydávají prohlášení o „Ruském postfašismu na

Donbase“ či dokonce některými tzv. „komunisty“, kteří mají taky velmi zvláštní pojetí významu slova „antiimperialismus“.

Poslední velký zážitek (byť to není úplně pravda, každý zážitek byl velký) byla návštěva brigády Prizrak a fronty, o které ale byl napsán celý vlastní článek a nebudu se jí zde explicitně zabývat.

Co tedy říct závěrem? Možná nejlépe to vystihují slova lehce rozjařilého německého delegáta antifašistické konference: „Já tuhle zemi ku*va tak miluju. Všechno je tu skvělé.“ Dokážu si představit, že si to spoustu lidí nedokáže představit. Lugansk má obrovské problémy - kromě tedy války hlavně ekonomické, málo práce, mající za následek odliv mladých absolventů, zničená infrastruktura značně komplikuje dopravu, silnice jsou v příšerném stavu... I komunisté mohou namítat, že země není socialistická, že si sice cení odkazu SSSR a užívá socialistickou estetiku, ale stále je v základech kapitalistická a komunisté tahají za jeden provaz s nacionalisty a překvapivě i třeba monarchisty proti kyjevské agresi. A mají pravdu. Ale člověk, který tam nebyl, si nedovede představit tu atmosféru. Tu hrdost. Celou společnost sjednocenou v antiimperialistickém boji. Společnost, která se dokázala vzbouřit.

(Pokračování na s. 11)

(Dokončení ze s. 10)

Nepokořený lid bojující za svou budoucnost.

A právě tento vektor, toto směřování společnosti je jako balzám na duši člověku žijícímu v prohnité české společnosti. Čiší doslova z každého rohu. Náhodné graffiti na budovách, autobusová stanice přemalovaná na barvy LLR, nálepka „Díky, dědo, za vítězství“ na dveřích autobusu, vlajky SSSR vlající za auty. A není toto komunistické - opravdu lidové povstání, zcela angažovaná společnost?

Naši maličkou mladičkou lidovou republiku nyní čeká dlouhá cesta. Musí uhlít svou samostatnost před ukrajinskými agresory a pak najít svou vlastní cestu do budoucna. Komunisté LLR to nebudou mít jednoduché s prosazením své politické vize, ale už jen to, že se jim podařilo do státního znaku dostat rudou hvězdu, dává doufat v světlejší zítřky.

*Vilém,
ksm.cz*

Cesta na frontu

Pomalou vstávám a vůbec se mi nechce. Vypínám budík a uvědomuji, co je za den a co nás dnes čeká. Venku za oknem je brzké a chladné ráno. Pomalu končí velitelský čas - zákaz vycházení. Lidé pomalu vstávají a jdou do práce. My se k nim přidáváme. Při odchodu z hotelu se s námi loučí recepční a žehná nám. „Kdo brzo vstává, tomu bůh žehná,“ to za sebou slyším, když vstupuji do chladného rána.

Jedeme s maršrutkou na autobusové nádraží. Tam na nás čeká eskorta. Tvoří ji tři vojáci. Dva z nich jsou hodně mladí, nemůže jim být moc nad 18 let. První je holohlavý, má za pasem nůž a rudou nášivku se srpem a kladivem. Druhý je trochu snědší. Má tmavé oči a působí veseleji. Třetího muže už známe. Potkali jsme se před pár dny ve vojenském muzeu. Je to starší a na místní poměry hodně vysoký člověk. Má brýle a na prsou vyznamenání. Pochází z Oděsy a na Donbas utekl před ukrajinskými fašisty. Už čtyři roky tu bojuje jako dělostřelec. Před válkou však psal knihy.

Nasedli jsme na autobus do Alčevsku, tam nás čeká první přestup. Samotná fronta není zase tak daleko. Silnice jsou však příliš zničené, tak nám i cesta po kratších úsecích trvá nekonečně dlouho. Aspoň může člověk odpočívat, pozorovat krajinu a místní občany.

Po cestě několikrát přestupujeme, čím blíž se blížíme frontě, tím krajina vypadá neutěšeněji. Eskortu se o nás svědomitě stará. Ukazují nám, kde se dá nasnídat. Přátelsky se s nimi bavíme. Zjišťujeme zajímavé věci z jejich životů. Voják spisovatel nesnáší autorská práva a šíří své knihy mezi lidmi, jak se dá.

V přátelské atmosféře jsme se dostali do Kirovsku. Zde sídlí brigáda. Pěšky se vydáváme na její sídlo. Unáva se mísí se vzrušením. Vždyť jsme asi 5 km od první linie. Město je jako většina zdejších měst plně zeleně. Za jiných okolností by působilo svěže a příjemně. Dnes však ne. Většina obyvatel z něj utekla. Procházíme kolem rozstřílených

budov, opuštěných domů a náborových letáků.

Asi za 15 minut docházíme ke kasárnám. Je to dvoupatrová cihlová budova, okolo je ostnatý drát a vojáci na stráž. Pouští nás dovnitř. Na nádvoří voják zalívá květiny, jiní si hrají se psem nebo kouří v altánu. Tihle jsou zde na odpočinku, zbytek vojáků je na frontě. Každý den se tam střílí.

Voják-spisovatel nás vede do kanceláře velitele. Vidíme plakáty proti pití alkoholu a seznam padlých spolubojovníků. Bodrý velitel nám ukazuje šrapnely a střepiny, co si ráno nasbíral v Žoloboku. Žolobok je malá a dnes už vlastně neexistující vesnice na samotné hranici. Ukrajinská a opolčenecká linie se tam k sobě přibližují nebezpečně blízko. Denně tam dochází k přestřelkám a odstřelování. Většina vojáků brigády je právě tam.

Velitel nám povídá o situaci na frontě, o tom, že se tam pořád bojuje a umírají lidé. V pracovní je s námi i ozbrojený voják, který hlídá velitele. Přece jenom můžeme být ukrajinskí diverzanti.

Předáváme veliteli dárky a medikamenty od italských antifašistů. Je rád, pomůžou, přesto je to relativně málo. Za odměnu nám dovolí navštívit první linie. Abychom viděli, jak se žije zdejšími a mohli o tom doma mluvit.

Tak vyrazíme z kasáren v bílé dodávce. Doprovází nás několik vojáků. Velí jim důstojník původem z Kazachstánu. Naše dodávka opouští Kirovsk a jedeme do první linie! Krajina se tu mění. Vše tu působí strašně opuštěně. Rozstřílené vesnice

a pustá step, vše čpí smutkem a samotou. Silnice se mění v prach a cesta v offroad. Sedíme v dodávce na zemi a cítíme každý hrbolek.

Dodávka prudce zrychluje. My vzadu doslova létáme, chybí sedačky a není se čeho držet. Je to však nezbytné. Prý na tom úseku hrozilo nebezpečí.

Tak jsme dojeli do vesnice Doněckij. Jsme pár set metrů od ukrajinských předních pozic. Tady prochází fronta. Tak necelý kilometr od nás jde slyšet střelba, dunivé rány minometů a praskavé z pušek a kulometů. Ukrajinci střílejí, v Žoloboku se bojuje. Vojáci nás instruují, co máme dělat, když začnou bombardovat nás.

Procházíme ulicí s rozstřílenými domky. Okolo se pasou kozy a hlídají vojáci. Přesto, že se za námi střílí, tady je podivné ticho. Ve mně vzrůstá tíseň a vzrušení. Jdeme dál směrem k ukrajinským pozicím. Vojáci nás varují před nášlapnými minami. Mohou být okolo opuštěných domů. Na konci ulice je výhled na ukrajinskou linii. Je na protějším kopci mezi stromy. Fotíme a vycházíme do šedé zóny. Tady to není tak nebezpečné, ale dál už mohou být miny nebo nevybuchlá munice.

Autem se vracíme do centra Doněckého. Před válkou tu bylo okolo 3000 obyvatel, dnes jich tu žije 700. Je tu spousta zničených budov. Vidíme vyhořelou bytovku a další rozstřílené budovy. Přes všechny hrůzy zde pořád žije hodně obyvatel. Některé domy se už spravují díky humanitární pomoci. Funguje tu pošta a na návsí jsme viděli i

civilisty. Kousek od návsí nám vojáci ukazují zbytek opevnění a zničenou vojenskou techniku.

Pomalou odjíždíme z Doněckého a vracíme se na základnu. Po cestě nás vojáci berou na ještě jednu linii. Vjíždíme do neznámé vesnice s krásným kostelem. Vojáci nás vedou na peredvoj. Jdeme okolo poničených domů. Peredvoj je na konci ulice. Odsud je ukrajinská linie asi 1500 m a z druhé strany asi 900 m.

Pomalou se procházíme ulicí. V poničených domcích žijí lidé, kteří nemají kam utéct. Kteří nemají ani peníze, ani příbuzné, nebo prostě nechťejí opustit svoji půdu. Bavíme se s jednou ženou. Povídá nám o svých problémech.

Lidé zde žijí v nikdy nekončící nejistotě. Každý den může přijít smrt. Většina lidí je zde bez práce. Žijí z toho, co vypěstují. Místní továrna padla za obětí válce. Autobusové spojení tu sice je, ale jezdí sporadicky. Život je zde nepředstavitelně těžký.

Loučíme se s tímto smutným místem. Jedeme zpátky do Lugansku. Zazili jsme pro českého člověka něco nepředstavitelného. Je těžké o tom psát, všechny pocity se stejně nedají vepsat do papíru. I kdyby se ale daly, stejně je to těžko přenosná zkušenost. Podobné věci nezažila u nás ani naše, ani předešlá generace. Tady se však stala válka součástí života. Každý den visí nad každým jako Damoklov meč.

*Alexandr Salajka,
ksm.cz*

Tak toto je opravdu Konečná

Poslankyně Evropského parlamentu Kateřina Konečná, na X. sjezdu KSČM zvolená místopředsedkyní této strany, poskytla na přelomu května a června rozhovor pro Tiscali.cz, kde kromě rozsáhlé obhajoby podpory Babišové protilidové vládě uvedla k 200. výročí narození Karla Marxe: „*Je dobré vzpomenout jeho myšlenky, vzít si z nich pro nás, pro levici, to pozitivní. Samozřejmě dneska už ne boj proti vykořisťovatelům, ale navázat to na to, co nás dnes opravdu trápi, například to, že nám nadnárodní koncerny ročně odvádějí půl bilionu korun z České republiky.*“ Konečná dlouhodobě prosazuje své pojetí „moderní levicové strany“. Nyní otevřeně uvádí, že taková strana nemá bojovat proti vykořisťovatelům. (Tak nevím, proč chce Konečná KSČM modernizovat, když tímto způsobem „moderně levicová“ přece už dávno je!)

„Česká republika má štěstí v neštěstí, ale asi štěstí v tom, že má a vždycky měla od doby svého vzniku v roce 1993 silné osobnosti jako prezidenty.“ Takové loutky imperialismu a otcové privatizace jako pánové Havel, Klaus a Zeman jsou pro nově zvolenou místopředsedkyni KSČM štěstím pro ČR. Nebylo také pro Německo štěstím, že mělo ve 30.-40. letech v čele silnou osobnost?

O současném prezidentovi ČR Konečná říká: „*A jestli naše děti nebudeme vychovávat v tom, že k němu mají mít úctu, spějeme do velkého problému.*“

Politika K. Konečné je smutným příkladem tragické konečné kdysi komunistické strany, která je „omlazována“ takovými „kádry“. Je příznačné, že mezi mladšími poslanci, komunálními politiky a placenými funkcionáři této strany najdeme téměř výhradně zastance shodných názorů. Naprostou úctou k buržoaznímu státu vyjádřily např. i opakované návrhy poslance Ondráčka na perzekuci „hanobitelů prezidenta republiky“. Tito „soudruzi“ zřetelně ukazují, na čí straně barikády stojí.

Leopold Vejr

K válce proti Sýrii

K nedávné válečné agresi USA, Francie a Velké Británie proti suverénní Sýrské arabské republice se v rozhovoru vyjádřil i Martin Peč, člen zahraniční komise Odborového sdružení Čech, Moravy a Slezska, české členské organizace Světové odborové federace.

Jaký je Váš postoj k nedávnému ostřelování sýrského území trojicí členských zemí paktu NATO?

Můj postoj je samozřejmě negativní. Pan Trump si zřejmě realizuje sen o nadvládě amerického hitlerovského nadčlověka na Blízkém východě, nageľovanému Macronovi klesá popularita, jistě by si ji rád zvedl připomínkou francouzské koloniální slávy na hromadě mrtvol, a Mayová neví kudy kam a zřejmě by také ráda ukázala svaly, když už nedokáže řešit domácí situaci. Soucitím jak s americkým, tak francouzským a britským lidem, protože mít takové reprezentanty, to je kudla do zad a neštěstí v jednom. Pokud má lidstvo nepřátele, pak je po útku na suverénní Sýrii můžeme bezpečně jmenovat. Politika paktu NATO je politika nadvlády, agrese a neokolonialismu. To nemá nic společného ani s mírem, ani se spravedlností. Ale mohou být desítky takových akcí a ani tak nebude vůle Sýřanů po konečném vítězství zlomena.

Vyjádřila se ke konfliktu i Vaše odborová organizace?

Třídni odbory, tedy jediné třídě orientované odbory v Česku - OS ČMS, se vyjádřily hned ráno. V duchu stanoviska Světové odborové federace. Jejich předseda, poslanec JUDr. Stanislav Grospič, za sebe i za odborové sdružení důrazně odmítl celou kriminální akci trojice agresorů. Stanislav Grospič je předsedou Meziparlamentní skupiny přátel ČR-Sýrie a své postoje solidarity se Sýrií se dlouhodobě nebojí dávat najevo.

Ráno jsme telefonicky probírali

situaci právě s předsedou odborů Grospičem, s dalšími přáteli a spolupracovníky. Především jsem ale kontaktoval mé přátele ze sýrských odborů GFTU, šéfa blízkovýchodní kanceláře Světové odborové federace a předsedu Konfederace arabských odborových svazů. A prohlášení bylo zanedlouho publikováno na sýrské tiskové agentuře SANA. O naše stanoviska rovněž projevila zájem sýrská televize.

Jaká máte pocit z prohlášení Vaší organizace a z následných reakcí?

Jsem rád, že jsme nemlčeli. A že jsme alespoň svými projevy solidarity podpořili sýrský lid. Naštěstí jsme náš národ neztrapnili servilitou k agresorům jako pánové Stropnický, Babiš, Pospíšil nebo Petr Fiala. Já vím, že jejich hlavní město je asi Brusel, Washington nebo Tel Aviv. Možná je načase se tam odebrat. Prohlášení premiéra, ministra zahraničí a ministerstva zahraničí je ostudné. Je to projev podlosti, slabošství a totální bezpáteřnosti. Nemáme premiéra suverénní země, ministra nezávislého státu, ale maňasky velmocí. To je smutné. Ale Sýřané vědí, že náš národ není zosobněn v několika politických figurkách. V žádném případě nepodceňují náš národ, Češi nejsou ani servilní, ani ovce. Režimním výmluvám ani lžím už nikdo soudný nevěří. To je fakt. Lhali nám nejen o Jugoslávii, Afghánistánu, Iráku, Libyi a Sýrii, ale lhali nám především o situaci ve vlastní zemi, která je už dávno rozparcelována oligarchií. Jsme ve třetím světě a nevíme o tom.

Kdo je odpovědný za situaci v Sýrii?

Samozřejmě každý myslící člověk vidí, že terorismus v takovém měřítku zplodily Spojené státy a jejich spojenci. Každý už vidí, že DAES a další vraždící skupiny jsou jejich dílem. A nikdo myslící nebere vážně cynickou lež, že Spojené státy,

Velká Británie nebo Francie bojují za lidská práva. Oni vyvražďují a zotročují národy a podporují a vydržují mezinárodní terorismus. Tato skupina je obyčejná kriminální banda. Sýrský lid se rozhodl nejen pro svou legitimní vládu a pro svou hlavu státu. Ale rozhodl se především žít a zemřít za svou svobodu a suverenitu. Vítězství věci Sýrie a dalších zemí, které trpěly a trpí pod fundamentalisty a neokolonialisty, je nevyhnutelné. Ať se to proamerické koalici líbí nebo ne. Můžete si střílet rakety na cizí suverénní území a stejně nezabráníte tomu, že vám vaše vlastní země hnije zecnotí. Každý dnes ví, že tyto mocnosti žily a žijí jen ze zotročování a vykrádání ostatních a že se dnes utápí v extrémních sociálních rozdílech, frustraci z budoucnosti a zvrácenosti.

Proč přišla agrese proti Sýrii nyní?

Proamerická koalice má strach z totálního rozdrácení svých spojenců, islamistických teroristických skupin. Denně nacházíme důkazy o jejich podpoře terorismu. Jediný, kdo o nich nemluví, jsou česká média.

Koho tedy kryjí česká média?

Koho? Ty, kteří nesou odpovědnost za masové vraždění Islámským státem a spřízněnými skupinami, ty, kteří podporují terorismus šířící se do všech koutů světa, i do Evropy. Jsou to Spojené státy, je to Evropská unie, Saúdská Arábie, Katar, je to samozřejmě Izrael a Turecko. Jací „povstálci“ jsou v Sýrii? Mudžahedini ze sta zemí světa. To je realita.

Jaké jsou postoje lidskoprávních aktivistů?

Naši liberální lidskoprávní aktivisté? Vždyť je to podvod! Kde byli při předchozích válkách? Kde byli při turecké agresi, při masovém vraždění v Afrínu? Nedávno se zabíjelo v Gaze, dnes znovu. Kde jsou? Je to jen pokrytectví, pátá

kolona impéria. Měli by chodit kanály. Nebo odejít úplně.

Jaký je Váš osobní názor na sýrského prezidenta?

Pan prezident Asad je synem svého lidu, důstojná hlava státu, charismatický politik a skutečný vůdce v těžkých časech. Ale i přes tyto superlativy je především stále jedním z milionů sýrských občanů, přátelský a kultivovaný člověk. Není prezidentem Spojených států, aby byl nazýván zvířetem nebo vrahem. Je to vůdce suverénní země, kterého můžeme závidět. Zopakují, co jsem řekl naposledy v Damašku: Prezident Asad je nejen hrdina, ale je to Gamal Násir 21. století, moderní vůdce Arabů, symbol jejich jednoty. A také, což je podstatné, je to velký přítel nás, Čechů.

Jaké je pro nás poučení z událostí poslední doby?

Tato agrese ukázala jedno. Pokud má mít český národ důstojnost, pokud mají být Češi hrdí na svůj stát, pak nemohou být na straně válečných zločinců. V otázce členství v paktu NATO nemůže být nějaký kompromis. Česká důstojnost se nachází mimo členství v tomto paktu. A naše vystoupení je cesta k ní.

Martin Peč se účastnil Mezinárodního fóra solidarity se sýrským lidem v boji proti terorismu, válce a imperialistické agresi v sýrském Damašku v září 2017. Při této příležitosti se osobně setkal i se sýrským prezidentem Dr. Bašárem Asadem. Peč byl rovněž jedním z delegátů bruselského fóra solidarity s Kubou, Palestinou a Sýrií v říjnu minulého roku a následně přijímal sýrskou odborářskou delegaci nejvyššího stupně na sjezdu Odborového sdružení Čech, Moravy a Slezska v Nymburce. Na pozvání sýrské odborové centrály navštívil Damašek, kde jednal o intenzivnější spolupráci mezi ČR a Sýrií v oblasti odborů.

Je Karel Marx stará vykopávka?

Diskusní příspěvek Věry Klontza-Jaklové na 43. pražské teoreticko-politické konferenci na téma „Karel Marx k dnešku“, konané v sobotu 19. května 2018 u příležitosti 200. výročí jeho narození

Karel Marx byl, je a bude velmi inspirativní osobností.

Hovoří se o něm přes 150 let.

Století a půl vzbuzuje vášně.

Stal se jednoznačným vítězem ankety BBC v roce 1999, když byl zvolen myslitelem tisíciletí. „Převálcoval“ takové velikány jakými byli za ním následující Albert Einstein, Isaac Newton, Charles Darwin, Tomáš Akvinský, Stephen Hawking...

Marxův způsob myšlení a práce, propojení teorie a praxe, šťastné přátelství s Friedrichem Engelsem byly základem jeho zásahu do dějin lidského myšlení a poznávání světa.

Marx nás bezpochybně naučil, že vše má svoji příčinu a následek, že kapitalismus je porazitelný, že lidská společnost se řídí univerzálními zákonitostmi. Marx inspiroval many trpících a dal jim sílu bojovat svůj spravedlivý zápas.

Chytat Marxe za slovo je hloupé. Tvrdit, že marxismus je zastaralý, je minimálně nedialektické a kdo to říká, nepoučil se z něj ani za mák. Marxismus není Bible, není to dogma, je to metoda.

Podle mého názoru, podstatu významu Marxova génia vystihl nejlépe Lenin, když řekl, že marxismus znamená učinit ze studia historie nástroj k tvorbě strategie (i když dnes to vypadá, že se poučili pouze kapitalisté).

Jeden z nejdůležitějších zářezů na pažbě Marxovy pomyslné ručnice souvisí právě s humanitními vědami. Marx doložil – i když přirozeně používal informace, data a znalosti své doby – že lidská společnost se řídí univerzálními zákonitostmi, že je determinovaná materiální základnou, že na ní zpětně působí, přetváří ji, a tak dokola. Prokázal, že stejně jako platí zákonitosti ve fyzice, v chemii, v matematice, platí také v přírodě a v lidské společnosti. Nevadí, že neměl tušení o teorii relativity, o kvantové fyzice, o vývoji genů apod. Principiálně odhalil podstatu jevů. To, že Marx nemohl vědět, že informace může být v některých případech hmotou (ve smyslu entity existující bez ohledu na naše vědomí), mu nemůžeme vyčítat. To je problém současné vědy, ne vědy 19. století. Marx byl vědec, ne vědma.

Jeden velký filozofický proud, který dnes označujeme jako postmoderní, argumentuje, že svět je tak komplikovaný, že vše je vlastně náhoda v chaotickém systému, že neexistují univerzální síly a kritéria, že pravda je multiplicitní, absolutně relativní, že závisí na úhlu pohledu, že neexistuje možnost predikce a že svět je nepoznatelný. Tyto filozofické proudy jsou jednoznačně podporovány současným politickým státem quo, jsou jakoby IN, mají razítko oficiality a pravdivosti. I přesto to nejsou filozofické přístupy a metodologie, které by představovaly určující směry v humanitních vědách. Naopak špičková humanitní věda se vymyká bezbřehé postmoderně a stojí mimo, nebo lépe řečeno často v rozporu se současným establishmentem. I zde musíme dát Marxovi za pravdu: dialektiku přírody a dějin není možné zakázat.

Randall McGuire k tomu říká: „Mnoho vědců dnes tvrdí, že žijeme v postindustriálním světě, který je zásadně odlišný od kapitalismu, jak jej Marx popsal. Já bych na to argumentoval, že současný svět pasuje do Marxových analýz kapitalismu lépe než svět 2. poloviny 20. století nebo dokonce doba samotného Marxe.“

Přirozeně existuje množství a možná i většina těch, kteří se chtějí mocenským tlakům zavděčit, nebo prostě nemají dostatečné intelektuální kapacity a produkují naprosto zpátečnické materiály. Tito jedinci sice mohou situaci ve vědě jakoby dnes ovlivňovat, ale nakonec do budoucnosti neprojdou.

Dovolte mi uvést několik příkladů, na kterých bych chtěla demonstrovat životnost Marxovy historické dialektiky, marxistické metodologie v současné archeologii.

1. Když rozdáváme povinnou četbu na kurzu kulturní antropologie, vždy si studenti nejprve vybírají práce Marxe a Engelse, které máme v nabídce a hned poté ostatních marxistických kulturních antropologů jako byli např. Claude Lévi-Strauss, Margaret Mead, Cliford Geertz, Marshal Sahlins ad.

2. Tuším, že to bylo v roce 2008 na jedné mezinárodní archeologické expedici, kde se dva studenti dohadovali o charakteru athénské demokracie. Došli k závěru, že to byl systém jen velmi málo demokratický, že Periklovy Athény měly hodně společného s kapitalismem, že sám Perikles byl diktátor, existovala perzekece neloajálních a že právě peloponéské války byly důsledkem athénské imperiální politiky. Jeden kolega tehdy v polovině 6. desítky svého věku nejprve trpělivě poslouchal, ale nakonec to nevydržel a rázně prohlásil, že to, co říkají je z politického, ekonomického i sociálního hlediska nechtutné marxistické. Oba dva studenti se se okamžitě ohradili, že jim je to úplně jedno, že důležité je, že vysvětlení je dialektické, logické, postihuje příčiny i následky. Debata pak pokračovala dál a vyústila triumfem Marxovy dialektiky.

3. Další příklad je velmi čerstvý: jeden z našich doktorandů prezentoval před komisí a publikem z řad studentstva svůj pokrok při tvorbě své dizertační práce na téma existence (nebo ne) státu na Velké Moravě, případně jeho vývoji a formách. Předvedl několik různých modelů a nakonec prohlásil: a tento ekonomický model je jediný, který je funkční, do kterého zapadají historické události a dokáže vysvětlit všechny vývojové fáze, jejich příčinnost i logické následky. Je to sice dost marxistické, ale je to jediné, co funguje. Nikdo z posluchačstva nezareagoval nějakým negativním způsobem směrem k jeho prezentaci. Naopak následovala velmi tvůrčí diskuse.

Mohla bych zde uvést mnoho příkladů marxistických syntéz i dílčích studií dostupujících současnou archeologii. Marxistická dialektika je v tomto oboru tak úspěšná, že je jakýmsi metodologickým územím a nikdo vlastně ani nemá potřebu říkat, že postupuje v Marxových šlépějích. Přirozeně stejně jako jsou fotbalisté, kteří hrají Ligu mistrů anebo krajský přebor, jsou i archeologové, kteří určují obor na mezinárodní scéně a ti, kterým nebylo tolik „shůry dáno“ nebo mají jiné důvody ke snadnějšímu životu.

Marxismus se v archeologii začal výrazněji projevovat až poměrně pozdě, rozhodně až v 60. letech 20. století. Archeologie byla zpočátku starožitnickou vědou. Často byla součástí ideologického parku národních států, koloniálních velmocí nebo jejich obětí. Oboru se věnovali hlavně bohatí lidé, odtržení od lidových vrstev, naplnění vírou v klíčovou úlohu elit. Jiní postupovali mechanicky s vírou v lineární evoluci samu o sobě a svoji víru přenašeli na archeologické artefakty.

Prvním archeologem, který se otevřeně hlásil k marxismu, byl Australan Vere Gordon Childe, který studoval na oxfordské univerzitě u profesora klasické archeologie Johna Beazley. Přístup tohoto velikána Childea úplně děsil. Kládl si otázky, jaký to má smysl studovat pouze tzv. umělecké předměty, luxusní artefakty, zabývat se vývojem stylu a v proudu minulosti hledat pouze elitní jedince. Většinou tehdejšího archeologického establishmentu byl velmi kritizován. Jeho vrstevníci, ve své většině pozitivisté, mu nerozuměli anebo mu rozumět ani nechtěli. Childe se zabýval evropskou prehistorií, vznikem zemědělských společností, vznikem hierarchizované společnosti. Je autorem termínu neolitická revoluce.

Možná očekáváte, že právě archeologie období 1948–1989 v socialistickém bloku vnesla do oboru Marxovy metody a hojně jich užívala. Zklam vás. Přesto, že v knihovnách najdete spoustu prací, které začínají větou, že autor používal dialektický materialismus, na následujících stránkách vás zavalí pozitivismem, typologií bez aplikace do živé kultury, budete mít pocit vědy pro vědu. Skutečně marxistických prací z tohoto období je minimum. Archeologie východního bloku zůstala i přes proklamované ideály internacionalismu velmi introvertní, stojící na nacionalistických postulatech, pěstovaná elitními profesory přeživšími z minulých dob. Politická situace normalizačních 70. a následně 80. let rozhodně nepřispěla ke zlepšení úrovně historického myšlení, a tendence tohoto období nepochybovat o jediné pravdě, nevybočovat, kývat, programově říkat, co se sluší, ovlivnila i archeologické bádání.

Na západě byla situace jiná. Po 2. světové válce, ale hlavně v 60. letech 20. století s celkovou demokratizací společnosti se do archeologie dostávají poprvé v dějinách „kluci a holky“ ze středních a chudých vrstev. Je to poprvé, kdy je možné, aby se každý archeologii

uživil. Tito mladí se vymezují vůči kabinetní vědě, nic neřešícímu znalectví, a vyhlašují archeologický program tzv. Nové archeologie, kdy ve středu zájmu není jenom elitní složka společnosti, ale společnost v celém svém rozsahu, komplexitě a kontextu. Vzniká tak archeologie venkova, poprvé se začínají systematicky zkoumat neelitní sídla a pohřebiště, archeologie každého dne, archeologie dopadů apod. Začínají se uplatňovat přírodní a jiné tzv. tvrdé vědy ve službách archeologie. Tento směr v archeologii se mimo jiné inspiroval u historické školy reprezentované cambridgeským profesorem Erikem Hobsbawmem, strukturalisty v kulturní antropologii, ale také marxisty a humanisty americké poválečné kulturní antropologie. Výrazný marxistický archeologický kroužek se vytvořil na cambridžské univerzitě. Jeho vyvrcholením je práce dvou britských archeologů Michaela Shankse a Christofera Tilleyho (*Social theory and archaeology*), kteří ovlivnili archeologické bádání právě v 80. letech 20. století. Jejich práce kovaly v tehdejší ČSSR v samizdatových opisech. Marxistická archeologie začala ve větší míře ovlivňovat české archeology až v 90. letech, kdy jsme na seminářích četli práce lana Hoddera, Lewise Binforda, Collina Renfrewa a dalších. Bohužel jejich přístupy zkomolené nadšeným antikomunismem a snahou dehonestovat vše, co by mohlo být označeno jako marxistické, vytvořily určitý badatelský paskvil, který je překonáván až v posledních letech, kdy na scénu přicházejí lidé neovlivnění 80. a 90. roky, s mezinárodním rozhledem.

Nechci hovořit o českých archeologech. Rozhodně nejsme velmocí v tomto směru a do světové vědy zasahují pouze ojedinělé osobnosti.

Mohu doložit, že množství špičkových archeologů ovládá marxistickou dialektiku, a i když se přímo k Marxovi nehlásí, dialektika dějin, zákony akce a reakce, antagonismu, stálého vývoje, krize a revoluce, ekonomické základny a ideové nadstavby, jsou hlavní pilíře jejich interpretačních modelů pro společnost

pravěku i raných historických dob. Vliv Marxe se odrazil také v teoriích kolapsu (viz Joseph Tainter) nebo chápání role osobnosti v dějinách, chápání příčinnosti a zákonitosti dějin. Dnes je Marx velmi úspěšně mobilizován v souvislosti s problematikou vzniku státu (např. Christopher Maisels), cyklu krize, kolapsu a vzniku nových společenských struktur, zákonitosti lidského jednání.

Stále více archeologů si uvědomuje, že archeologie se přesouvá z analytické fáze do syntetické, že je třeba oscilovat mezi detaily a obecností, že je třeba hledat analogie v historii, podobné kontexty a pokoušet se o zobecňující interpretace. V současné době je pro archeologii charakteristická ohromná interdisciplinarita, která také nutí k syntetickým přístupům. Archeologie se stává strategickou vědou, jež se dívá na lidskou společnost v rozsáhlém časovém měřítku, kdy je zřetelné, co jsou zákonitosti, co náhody nebo výjimky. Vidíme člověka, jak působí na přírodní prostředí, jak je jím ovlivňován, omežován. Víme, že člověk je determinován základnou, ale koná, může jí modifikovat, ale opět podle určitých pravidel a historických možností. Víme, že v sociálních systémech rozhoduje člověk, že se nic nezmění samo od sebe, že cokoliv člověk udělá, kdekoliv realizuje nějakou akci, vyvolá to reakci. Mnoho archeologů se dnes hlásí k tomu, že musíme působit politicky, být společensky aktivní, protože celkem přesně víme, kam události směřují, jaká jsou nebezpečí, jaká možná řešení a jak to pravděpodobně může dopadnout se systémem, přírodou. Víme, že není jenom jedna katastrofická cesta, že lidé mohou uvědoměle konat. (Bohužel máme prozatím našlápnuto ke katastrofě – a zde je právě ohromná výzva pro komunisty.) Můžeme přinést

konkrétní příklady, kdy v podobných situacích lidé reagovali různě, akcelerovali a mobilizovali jiné síly, poslali vývoj jinam. Někdo do horší katastrofy, někdo si naopak zlepšil podmínky k životu. Také systematicky sledujeme působení člověka na přírodu a známe sílu přírody samotné i „schopnost“ člověka uříznout i ten poslepný strom.

Dnes je skutečně nejlepší prediktivní vědou archeologie, i když se zabývá výhradně minulostí. Ale, co je napsané, může být subjektivní. Co je v zemi, se tam dostalo z objektivních příčin. Správné studium archeologických kontextů může dát vysvětlení mnoha jevům. Archeologie nevychází ze statistiky, ale dialektiky, příčinnosti, zákonů akce a reakce. I když obvykle nevíme, jak se jmenoval pohřbený jedinec třeba z doby bronzové, dokážeme dost přesně říci, čím se zabýval, co jedl, jak probíhal jeho život, co věděl, co si představoval, čemu věřil, jak velký byl jeho svět? Upřímně řečeno, jsme schopni rekonstruovat, jak jeho jméno mohlo vypadat, jaký používal jazyk, komu mohl rozumět a komu ne, s kým se mohl setkat a kým ne?

Eric Cline ve své knize *1177 BC, the year when the civilisation collapsed* píše, že rozhodně hovoří o konci doby bronzové, nikoli o současnosti, jak by se čtenáři mohlo zdát vzhledem k tomu, že centrálními tématy jsou koncentrace bohatství, útlak, chudoba, terorismus, válčení, revolty, změny klimatu, migrační vlny, kolaps, katastrofy i znovuzrození nových struktur.

Na závěr bych chtěla poznamenat, že moje přesvědčení o nutnosti marxisticko-leninského přístupu k budování komunistické strany, dělnického a lidového hnutí pramení z mých archeologických výzkumů a studií, která se zaměřují právě na období krizí, reakcí lidí na ně, na způsoby řešení. Snaha poznat svět, být skutečnou avantgardou lidových vrstev, učít se i je, inspirovat je, být jim vzorem, vytvářet a organizovat uvědomělé a odhodlané hnutí je jedinou cestou proti směru tobogánu, který vede do katastrofy.

Kulturní okénko

Naše je slunce

Ivan Skála

Jde zemí mou slunce. Slyším, rodná, tvůj hlas, jak zvedáš se k němu, jarem nalita, horká... Dnes s lidem všech národů, zemí, všech ras vpadáme do ulic: prudký, letící orkán.

Naše je slunce. Nad námi se zdvih den jako čepel slunečný, lesklý. To na našich dílnách, polích a staveništích včerejšek se zítřkem prudce o sebe třesly.

Za oceánem číhá krutá hyena zlatá, do světa cení dolarový chrup. Kam šlápne, jde mor a vraždy a bída ji v patách, kam pohlédne, tam očima váží svůj lup.

Kovově chřestí jí mozku sčítací stroje. Protkni jí srdce a hled, co vychrstlo z něj: krev těch, co padli na pláních minulých vojen, a nafta a petrolej.

Vám vzkazujeme, škrtiči lidského štěstí: Naše je země. Stráž míru dnes jsme my. U nás rodí se život, u nás vždy bude kvěsti, tisíce vzhůru žene větvemi.

Naše je slunce i děti, náš děti těch smích, chléb, jaro, mez šípků i studánka vrchovatá. Naše je láska, krása, hrdinství — a vaše jen potoky zlata.

My nejsme pány dnes jen ve svých zdech, z nás každý dnes je míru hospodářem. Dnes v našich sýpkách, v našich závodech procento každé bije války žháře.

Jde zemí slunce. Jak zůstati němý! Tak vzešlo kdysi nad sovětskou Rus. Hřmí krok náš jako výzva ve všech zemích: Za slunce, za mír, za komunismus!

1950

Dialog*otázky*odpovědi, komunistický list Číslo 339 - květen-červen 2018, uzávěrka 6. 6. 2018

Roční předplatné včetně poštovného 250,- Kč.

Šéfredaktor: Zdeněk Košťál. Nevyžádané rukopisy nevracíme.

Vyhrazujeme si právo redakční úpravy příspěvků.

Vychází zpravidla jako dvoměsíčník. Přihlášky na předplatné tištěného vydání, reklamace a připomínky k distribuci můžete uplatňovat elektronickou poštou na redakce@kldialog.cz, poštou na adresu *Josef Mráček, Poznánská 437, 181 00 Praha 8*

nebo na **MT + 420 607 750 816, nejvhodněji přes SMS s přesnou adresou.**

Internetové stránky WWW.KLDIALOG.CZ. Registrováno MK ČR 6320; ISSN 1210-454.